NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 13 (57) БЕЛАСТОК, 31 САКАВІКА 1957 г. ГОД II

Мгр. М. КАНАПАЦКІ

Пытанне „Нашай Нівы" у беларускай совецкай крытыцы

Дом паляўнічых у Белавежы. *Фото — А. О.*

Перад беларускай крытыкай і літаратуразнаўствам стаіць яшчэ многа нераспрацаваных пытанняў. Датычыць гэта ў прыватнасці гісторыі беларускага друку пачатку XX стагоддзя, аб якім у Совецкай Беларусі няма ніякай грунтоўнай навуковай працы.

Высвятленне гэтага пытання можа прынясці вялікую дапамогу ў больш грунтоўным вывучэнні беларускай літаратуры дакастрычніцкага перыяду. Не трэба забываць аб тым, што рост беларускай дэмакратычнай літаратуры на пачатку XX ст. супадае з барацьбой за права існавання беларускага друкаванага слова, за першааснову літаратуры, якой з'яўляецца мова. Без мовы — нацыянальнай формы — немагчыма развіваць нацыянальную літаратуру.

Агульна вядомы факт, з якой заўзятасцю царскі ўрад, рускія і польскія вялікадзяржаўнікі на працягу свайго шматвяковага панавання на Беларусі стараліся задушыць беларускую культуру, забіць пачуццё нацыянальнай годнасці ў беларусаў, а асабліва знішчыць іх мову.

Паміж далёкім мінулым беларускай мовы і яе дарэвалюцыйным станам ляжыць вялікі гістарычны перыяд, у які было зусім спынена развіццё беларускага друкаванага слова. А калі ў ходзе першай буржуазна - дэмакратычнай рэвалюцыі 1905—1907 г.г. пачаў зараджацца легальны нацыянальны друк, калі паявіліся першыя беларускія газеты «Наша доля» і «Наша ніва», рускія і польскія нацыяналісты заўзята напалі на беларускі друк; яны адмаўлялі самастойнасць беларускай мовы, бачачы ў ёй толькі дыялект, першыя — рускай мовы, а другія — польскай.

Усе намаганні ворагаў беларускай мовы ішлі ў тым напрамку, каб усялякімі псеўданавуковымі доказамі спыніць яе развіццё. Шматлікія органы рускіх нацыяналістаў называлі імкненне беларусаў мець свае газеты польскай інтрыгай, а ў сваю чаргу органы польскіх нацыяналістаў у беларускім друку бачылі рускую руку, накіраваную супроць Польшчы. І таму трэба выразна ўявіць сабе тыя жорсткія ўмовы, у якіх развівалася беларускае друкаванае слова на пярэдадні Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі.

Ля вытокаў творчасці многіх беларускіх дэмакратычных пісьменнікаў, ля вытокаў беларускай літаратурнай крытыкі, ці развіцця сучаснай беларускай мовы знаходзяцца «Наша доля», а асабліва «Наша ніва», якая праіснавала ад 1906 да 1915 гг. І вось аб гэтых газетах няма зусім ніякай працы. Ніхто з беларускіх літаратуразнаўцаў не займаўся гэтым, бязумоўна, складаным пытаннем. Гэты факт знаходзіцца ў цесных суадносінах з адставаннем беларускай крытыкі і літаратуразнаўства ад запатрабаванняў жыцця, са шкоднымі ў іх праяўленнямі дагматызму.

Беларускі літаратуразнаўца Ю. Пшыркоў у артыкуле «Глыбей вывучаць гісторыю літаратуры», змешчаным у мінулым годзе ў органе Міністэрства культуры і Праўлення Саюза пісьменнікаў БССР «Літаратура і мастацтва» (№ 31, 1956 г.), піша аб несумяшчальным з сапраўднай навукай схематызме, які яшчэ пакутуе ў беларускіх крытыкаў і прыносіць многа шкоды, спыняючы творчую барацьбу думак і напрамкаў.

Аўтар артыкула бачыць гэту шкоднасць у тым, што беларускія крытыкі і літаратуразнаўцы прывыклі ацэньваць многія факты па загадзя надуманай схеме. Яны або рашуча асуджалі тое, што не заслугоўвае асуджэння, або захвалялі тое, што зусім не вартае пахвалы.

Праз два тыдні ў «Літаратуры і мастацтве» (№ 33, 1956 г.) паявіўся артыкул у якім ацэньвалася стан беларускай крытыкі і літаратуразнаўства. Я маю на ўвазе артыкул Р. Шкрабы пад загалоўкам «За творчае развіццё крытыкі і літаратуразнаўства». Думкі аўтара ў пераважнасці супадаюць з думкамі Пшыркова. Шкраба звяртае ўвагу на школьныя праяўленні дагматызму і схаластыкі ў беларускім літаратуразнаўстве, якія былі прычынай таго, што многія факты або не прымаліся пад увагу, або падганяліся пад загадзя прыдуманую схему. Шкраба пішучы, аб некаторых нераспрацаваных спрэчных пытаннях беларускай літаратуры, бачыць сярод іх і «Нашу ніву». У артыкуле між іншым чытаем: «Ды і асвятленне газеты «Наша ніва» у курсе гісторыі літаратуры вельмі павярхоўнае. Ніхто з літаратуразнаўцаў не можа сказаць, што ён грунтоўна займаўся гэтым пытаннем. У нас ёсць прыхільнікі ацэнкі «Нашай нівы», якая дадзена ёй на старонках «Гісторыі БССР» (У першым томе «Гісторыі БССР» — выд. 1955 г. — «Наша ніва» лічыцца газетай, якая адыграла толькі рэакцыйную ролю — заўвага МК), ёсць і праціўнікі гэтай ацэнкі.

Чаму-б Інстытуту літаратуры і мастацтва не арганізаваць творчыя спрэчкі, каб даць людзям магчымасць выказацца па гэтаму пытанню. Спрэчкі ва ўсеўзбраенні фактаў, пасля грунтоўнага вывучэння першакрыніц далі-б магчымасць прыйсці да агульных вывадаў».

Бачым цяпер да чаго давёў схематызм. Няма рашучага, адзінага адказу адносна ацэнкі першай беларускай газеты. Сфармаваліся нават аддзельныя плыні па гэтаму пытанню. Здаецца, што гісторыкі займаюць адно становішча, а літаратуразнаўцы другое — супроцьлеглае. Зусім зразумела, што могуць быць такія ці іншыя погляды на розныя справы. Аднак у гэтым выпадку павінен быць адзін адказ і ўжо час яго знайсці.

Чаму? Таму што, напрыклад, вывучаючы вытокі беларускай дэмакратычнай крытыкі нельга не звярнуцца да «Нашай нівы», або вывучаючы вытокі беларускай літаратуры і культуры пачатку XX ст. нельга не заглянуць на старонкі гэтай газеты. А якжа можна з партыйнай прынцыповасцю ацэньваць многія факты не маючы яснага погляду на характар і ролю першакрыніцы, якой бязумоўна, «Наша ніва» з'яўляецца.

Як-жа можна прыйсці да абагульнення пэўных літаратурных з'яў без сканкрэтызаванага навуковага погляду на «Нашу ніву». Шкраба дамагаецца спрэчак па гэтаму пытанню.

І гэта неадкладная справа, міма якой нельга спакойна прайсці. Такім чынам ствараецца дзіўная сітуацыя. Заўзятыя ворагі ў свой час «вывучалі» беларускі друк, каб вышукаць усе «навуковыя аргументы» супроць права на яго існаванне, а сёння-ж гэтая дарагая ўсім беларусам спадчына не вывучаецца самымі беларусамі з мэтай паказаць яе вялікую жыццёвую сілу, якая супроцьпаставілася ўсім нагонкам і благім намерам рускіх і польскіх нацыяналістаў.

Таму кожны голас у беларускай літаратурнай крытыцы, які хаця-б часткова закранае пытанне «Нашай нівы», павінен прыцягваць нашу ўвагу.

У канцы мінулага года на старонках «Літаратуры і мастацтва» (№ 47, 1956 г.) паявіўся крытычны нарыс вядомага беларускага літаратуразнаўцы Міхася Ларчанкі «Некаторыя пытанні гісторыі беларускай літаратуры» у якім, між іншым, гаворыцца аб характары і значэнні «Нашай нівы». У гэтым годзе, у студзеньскім нумары газета «Звязда» (№ 10, 1957 г.), змясціла артыкул Л. Абецэдарскага і А. Сідарэнкі, якія выказваюць свае погляды адносна артыкула М. Ларчанкі.

Гэтыя два артыкулы сведчаць аб тым, што пытанне «Нашай нівы» не перастае хваляваць беларускую грамадскасць. Аднак падыход да яго астаецца амаль такім, якім быў да гэтага часу. Паўтараюцца тыя самыя грахі пры ацэнцы літаратурных з'яў, а што горш яшчэ, у выпадку другога артыкула паяўляюцца спробы затармазіць творчую барацьбу думак і напрамкаў.

Са сваімі думкамі адносна гэтых артыкулаў падзялюся з чытачамі ў наступным нумары «Нівы».

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

ВІТОЛЬД МІКУЛЬСКІ

Старшыня Ваяводскага Арганізацыйнага Камітэта Саюза Сялянскай Моладзі ў Беластоку.

Саюз сялянскай моладзі (ЗМВ) і беларуская моладзь

У сваім артыкуле не маю намераў пісаць аб справах нацыянальных меншасцей — гэта надта шырокая тэма, якую нельга заключыць у некалькіх сказах. Дзеля таго хачу на гэтую справу глянуць з пункту спраў моладзі. Магчыма, што гэта не задаволіць дастаткова чытача, але мне, сапраўды, хочацца звярнуць увагу толькі на некаторыя моманты.

Саюз польскай моладзі (ЗМП), як арганізацыя, не існуе. На яго месца створана Саюз сялянскай моладзі, які дзейнічае, у першую чаргу, на вёсцы. Кажу ў першую чаргу, бо гуртуе ён не толькі моладзь працуючую на вёсцы, але і моладзь, якая працуе і вучыцца ў гарадах і якая звязаная з вёскай і клапоціцца за лёс вёскі і вясковай моладзі. Які характар мае ЗМВ?

ЗМВ — гэта «дзіцё Кастрычніка», якое нарадзіла патрэба ўмацавання грамадскай «левіцы» на вёсцы, патрэба лепшага і больш грунтоўнага выхавання сялянскай моладзі згодна з новым выхаваўчым метадам, выплываючым са спецыфікі сялянскага асяроддзя. Моладзь вясковую нельга выхоўваць такім выхаваўчым метадам як і моладзь выводзячуюся з рабочага класа, тут трэба браць пад увагу рознасць існуючую хаця-б і ў інтэлектуальным узроўню гэтых двух асяроддзяў, не ўспамінаючы аб іншых, больш глыбокіх, характэрных для вёскі фактарах.

ЗМВ — гэта арганізацыя ідэйна - выхаваўчая і палітычна - гуртуючая ў сваіх радах самую актыўную вясковую моладзь. Згуртаванне ў ЗМВ самай актыўнай моладзі не сведчыць аб тым, што яна адлучаецца ад рэшты моладзі. Наадварот, ЗМВ ад пачатку свайго існавання мусіць быць як найлепш звязаным з усёй моладдзю, мае абавязак прыняць на сябе адказнасць за ўсю моладзь і за яе выхаванне.

Адказнасць гэтая не выплывае з наказу нейкіх вярхушак, хочам прыняць гэты цяжар добраахвотна. ЗМВ з'яўляецца самастойнай арганізацыяй і нехоча быць прыбудовай ані да ПЗПР, ані да ЗСЛ. Хочам быць самастойнымі, хочам самі вырашаць аб сваім лёсе, не хочам, каб «добрыя дзядзькі» вялі нас за ручку. Патрапім хадзіць самі, нас не трэба падтрымоўваць. Нашае адзінае імкненне — быць арганізацыяй жывой, якая думае.

Праўда, неаднойчы маем гарачыя галавы, але гэта без параўнання лепшае чым зусім яе не мець. Не трэба хіба гаварыць аб тым, наколькі шкодным з'яўляецца для кожнага грамадскага руху, калі ён у сваёй дзейнасці апіраецца толькі на вонкавых пастановах. Саюз сялянскай моладзі вырастае на найпрыгажэйшых традыцыях маладзёжнага руху ў Польшчы. ЗМВ у сваёй працы карыстае з багатых дасягненняў, ЗМВ «Віці», Комуністычнага Саюза польскай моладзі (КЗМП), Саюз барацьбы маладых (ЗВМ) і слушных метадаў працы Саюза польскай моладзі (ЗМП) у галіне выхавання моладзі.

На маю думку, няслушным з'яўляецца погляд, што ЗМП у сваіх радах згуртоўваў кар'ерыстаў, абібокаў. Хаця былі там і такія, ЗМП меў шмат дасягненняў, вялікую колькасць ахвярных членаў.

Сёння шмат былых членаў ЗМП улучылася да працы ў ЗМВ. З'яўляюцца яны на Беласточчыне, дзе традыцыі ЗМВ невялікія, асноўным рухавіком яго працы.

Саюзу сялянскай моладзі варожым з'яўляецца ўсялякай масці нацыяналізм і распальванне нацыянальнай барацьбы. Наадварот — вельмі нам залежыць на тым, каб умацоўваць братэрскія сувязі паміж паасобнымі народамі і нацыянальнасцямі. Залежыць нам на тым, каб у радах ЗМВ былі не толькі палякі. Такое становішча вынікае з інтэрнацыяналістычнага характару ЗМВ. Што гэта абазначае для ЗМВ? Значыць гэта, што ў радах ЗМВ не можа быць падзелу на палякаў і беларусаў.

Ніхто не можа мець якіх - небудзь спецыяльных правоў ці прывілеяў у сувязі з нацыянальнай прыналежнасцю. Правы можна набываць толькі добрасумленна працуючы. Абазначае гэта таксама, што ЗМВ мусіць прадбачыць і стварыць адпаведныя ўмовы для ўсебаковага развіцця асяроддзяў нацыянальных меншасцей.

У беларускіх асяроддзях маем ужо ля 40 пярвічных арганізацыяў ЗМВ. Шмат, з сярод іх маюць ужо багатыя дасягненні ў галіне культуры, асабліва сельскагаспадарчай, у галіне спартыўнага жыцця і асветы.

У гуртках сельскагаспадарчай адукацыі моладзь ажыццяўляе мэты пастаўленыя арганізацыяй. Побач з агульнымі заданнямі ЗМВ, пярвічныя арганізацыі ў беларускіх асяроддзях маюць і дадатковыя, так сказаць заданні. Маю на думцы, шырэйшае чым дагэтуль карыстанне з багатых культурных традыцыяў беларускага народа. У гэтай справе моладзь можа зрабіць найбольш. Бо хто іншы можа распаўсюджваць і ўзнімаць беларускую культуру, хто займаецца распаўсюджваннем прыгожых, за сэрца хапаючых, выводзячыхся з душы беларускага народа — беларускіх песняў, як не моладзь згуртаваная ў ЗМВ?

А цудоўная паэзія?

Ці паэзія Янкі Купалы і іншых беларускіх паэтаў мае быць недаступнай толькі дзеля таго, што няма каму гэтым заняцца? Вось і тут вялікая задача для ЗМВ. Задача нялёгкая, але пры цесным супрацоўніцтве з БГ-КТ магчымая да выканання.

Трэба сказаць, што ў мінулым перыядзе, хоць гаварылася — то аднак нічога ў гэтым напрамку не зроблена. Большасць моладзі мала ведае аб традыцыях свайго народа. ЗМП не прысвячаў гэтай справе часу — а шкада. Цяпер ёсць магчымасць наладзіць гэтую адсталасць. Але гэта справа і ЗМВ і беларускай моладзі, бо аб яе-ж культуры тут гаворыцца.

ЗМВ бачыць перад сабой вялікі аблог на абшарах, дзе пражывае беларускае насельніцтва. Гэты аблог трэба як найхутчэй засеяць. Вясною гэтай сяўбы, павінна быць падрыхтоўка да фестывалю ў Маскве. Дэлегаты на фестываль, сярод якіх, няма сумнення, знойдуцца і прадстаўнікі беларускай моладзі не могуць-жа паехаць у Маскву не ведаючы мінулага і сучаснага свайго народа.

Думаю, што беларуская моладзь, так як ставала ў першых радах да барацьбы за ўмацаванне народнай улады, так сёння стане ў першых радах ЗМВ, каб супольна вывесці нашую вёску з адсталасці, каб пашыраць культуру свайго народа.

Аб усім з усяго свету

Самы доўгі і... дасканалы

Адлегласць паміж мясцовасцямі Шамані (Францыя) і Аоста (Італія) у прамой лініі складае 40 кіламетраў. Але, каб аб'ехаць горны масіў Мон Бланк, трэба пераехаць 392 км. На гэта ў горных умовах спатрэбіцца 10 — 12 гадзін часу. На гэтай адзінай нешырокай шасэ ўтвараецца неймаверная мітусня машын.

На працягу адзінаццаці гадоў абмяркоўвалася праект пабудовы аўтамабільнага тунеля пад Мон Бланк. Самай вялікай перашкодай у рэалізацыі гэтага плана, з'яўлялася... неахвота французскага ўрада выдаткаваць сур'ёзную суму грошай на пакрыццё коштаў пабудовы. Калі аднак разышлася вестка, што Італія разам са Швейцарыяй намераны пабудаваць «канкурэнцыйны» тунель праз масіў Св. Бернарда — фонды знайшліся і хутка зацверджана адпаведную пастанову.

Будову, паводле праекта жэнеўскага інжынера Антона Брона, будзе фінансаваць Францыя і Італія. Тунель будзе праходзіць на вышыні 1.350 м. над узроўнем мора, а яго даўжыня складзе 12 кіламетраў. Дзве ездні будуць мець па 8,15 м. шырыні і 4,30 м вышыні кожная, — што дасць магчымасць праязджаць найбольш нагружаным машынам.

Падчас будовы трэба будзе вывезці звыш мільёна тон скалістага матэрыялу. Над сярэдняй часткай тунеля будзе знаходзіцца яшчэ звыш 3 тысячы метраў скалы (у прарэзе). Паводле сцвярджэнняў геолагаў у сярэдняй частцы тунеля тэмпература паветра дойдзе да + 50°.

Згодна з прадбачваннямі праектантаў гэты найбольш доўгі і напэўна самы дасканалы, адносна тэхнічнага абсталявання, тунель будзе здадзен у карыстанне ў 1961 годзе.

Піраты ў XX стагоддзі

Піраты абрабавалі ўвесь горад

ДЖАКАРТА. — Партовы горад Тупуку, які знаходзіцца на поўночна - ўсходнім узбярэжжы Барнэо, абрабавалі піраты.

Грабежнікі прыбылі маталодкамі ад берагоў Філіпін.

Навіны „на калёсах"

Совецкая аўтамабільная прамысловасць падрыхтоўваецца да прадукцыі новых марак аўтамабіляў і матацыклаў.

Адным з новых тыпаў самаходаў будзе «УАЗ-450», які можа быць адначасова аўтамабілям хуткай дапамогі, грузавіком і таксі на 8—10 пасажыраў для вясковых округаў, санаторыяў, і т. д.

Гэты тып аўтамабіля будзе выпускаць Уральскі аўтамабільны завод у горадзе Міяс, у двух варыянтах: з пускавой сілай на пярэднюю і задню вось (для геолагаў і т. д.) і з пускавой сілай толькі на заднюю вось.

* * *

Вялікай атракцыяй будзе выпуск новага (першага ў СССР) скутэра маркі «Вятка» з рухавіком аб магутнасці 5,5 КМ, які разам з задняй воссю ўтвараюць адзін агрэгат.

На 100 км. «Вятка» будзе зужываць 2,4 — 2,5 літраў паліва.

Максымальная хуткасць 85 кіламетраў на гадзіну.

Амерыканскі самалёт упаў у акіян загінула 67 асоб

21 г. м. над Ціхім акіянам здарыўся выпадак з амерыканскім ваенным самалётам тыпу «Ц-97».

У самалёце знаходзілася 57 пасажыраў і 10 чалавек экіпажу.

Пошукі загінутага самалёта праводзяць 12 караблёў і 50 самалётаў. Дагэтуль няма ніякіх рэзультатаў.

120 будынкаў згарэла ў Келецкім ваяводстве

22 гэтага месяца ў мясцовасці Смогожуб, Келецкага ваяводства, у выніку неасцярожнага абыходжання з агнём, згарэла 120 будынкаў з усім дабыткам, з жывёлай і мёртвым інвентарам.

16 сямей страціла дах над галавой. Ахвяр у людзях не было.

Страты аблічваецца на 2 мільёны злоты.

Землетрасенне ў Сан-Францыска

Тры падзямельныя штуршкі адчулася нядаўна ў Сан Францыска. Наймацнейшы быў другі штуршок. Небаскробы лёгка ўскалыхнуліся. Шмат асоб, якія прабывалі на вышэйшых этажах упала на падлогу. У магазінах з паліц пападалі тавары. Было гэта наймацнейшае землятрасенне ў Сан-Францыска ад 1906 г.

Пад знакам Тэміды

Моладзь гуляе

У Кельне заарыштавана 11-асабовую шайку маладых людзей, якія абакрадалі скарбонкі ў касцёлах. А казваецца, што гэта сыны багатых і паважаных бацькоў.

Забойцы ў лагодным судзе

«У тую самую ноч, калі на гулянцы ў Эйлэльштэд (Гановер) весела іграла музыка і прысутныя забаўляліся, ля тыра — трох маладых хлопцаў у цені палаткі забілі так сабе для прыемнасці, семнаццацігадовага вучня Людвіга Гунтэмана. Маладыя забойцы асуджаны толькі на год турмы.

У судзе сказалі адкрыта, што злачынства зрабілі проста для жарту: «хацелі выпрабаваць свае сілы».

Залатыя думкі з газет

«На што-ж траянскі конь, калі няма траянскіх аслоў».

* * *

«Рэвалюцыянеры імкнуцца выяўляць новыя недахопы. Кансерватары задавальняюцца ўжо існуючым».

БЕРМУДСКІЯ ПЕРАГАВОРЫ

Некалькі дзён таму назад закончыліся бермудскія перагаворы паміж англійскім прэм'ерам Макміланам і прэзідэнтам ЗША Эйзенхауэрам. Выпадкі, якія папярэдзілі гэтае спатканне двух відных дзеячоў — Егіпецкая авантура і пазіцыя, якую ў гэтай справе занялі ЗША у ААН прычыніліся да паўстання значных непаразуменняў у англа - амерыканскіх суадносінах. Імкненне да ліквідацыі ўзнікшых рознагалоссяў і было галоўнай мэтай англа - амерыканскіх перагавораў на Бермудах.

Якія-ж гэта рознагалоссі? А вось яны. Возьмем хаця-б справы Блізкага Усходу. Як вядома мэтай англа - французскай агрэсіі на Егіпет было далейшае заняволенне гэтай краіны і ўмацаванне там англійскіх уплываў. Зусім іншыя адносна Блізкага Усходу былі намеры ЗША. ЗША імкнуліся выпхнуць з зоны Блізкага Усходу англічан, захапіць Суэцкі Канал і багацці Блізкага Усходу ў свае рукі. Гэтыя імкненні пацвярджае дактрына Эйзенхауэра. Несумненна, такія намеры ЗША стаяць у рэзкай супярэчнасці з інтарэсамі Англіі. Хаця павага Англіі, як трэцяй у свеце магутнай дзяржавы і панізілася пасля правалу агрэсіі супраць Егіпта, хаця дактрына Эйзенхауэра мае большыя шансы ніж англійскія планы на Блізкім Усходзе, аднак Англія не хоча і цяпер прызнацца да залежнасці ад ЗША і ўсімі сіламі стараецца ўтрымаць свае ўплывы на Блізкім Усходзе.

Вось гэтага і хацеў дабіцца Макмілан у перагаворах з Эйзенхауэрам. Дамагаўся ён, каб Англіі частка яе ўплываў і карысцяў засталася пры ёй і, каб ЗША падтрымлівалі англійскія патрабаванні адносна Суэцкага Канала.

Нямала месца ў бермудскіх перагаворах займалі справы Далёкага Усходу. Галоўнымі тут з'яўляюцца рознагалоссі ў англійска - амерыканскай палітыцы адносна Кітайскай Народнай Рэспублікі. Як вядома ЗША імкнуцца да далейшай блакады і ізаляцыі Народнага Кітая не дапускаюць у Кітай ніякіх тавараў і нават не хочуць думаць аб тым, каб гэты велізарны народ заняў належнае яму месца ў ААН. З другога боку эканамічнае становішча Англіі, а асабліва яе гандлёвыя цяжкасці, прымушаюць гэтую дзяржаву пашыраць гандлёвыя сувязі з Кітайскай Народнай Рэспублікай. Па гэтаму Макмілан і дамагаўся аслаблення кантролі і аслаблення «эмбарго» на гандаль з Народным Кітаем.

Асаблівае значэнне мелі бермудскія перагаворы для справы Поўночна - Атлантычнага пакта. Як вядома рознагалоссі ў справах Блізкага Усходу прывялі да аслаблення адзінства паміж удзельнікамі НАТО. Англія без ведама ЗША выступіла з агрэсіяй супраць Егіпта і пачала скарачаць лік сваіх акупацыйных войск у Заходняй Германіі. ЗША без ведама Англіі выступілі з дактрынай Эйзенхауэра. Зразумела ўсё гэта не магло стварыць спрыяльных умоў да адзінства ў Поўночна - Атлантычным пакце. Па думцы Макмілана заіснавала неабходнасць дагаварыцца, якія справы патрабуюць супольных мерапрыемстваў з боку Англіі і ЗША, а якія з іх можа кожная з гэтых дзяржаў праводзіць самастойна.

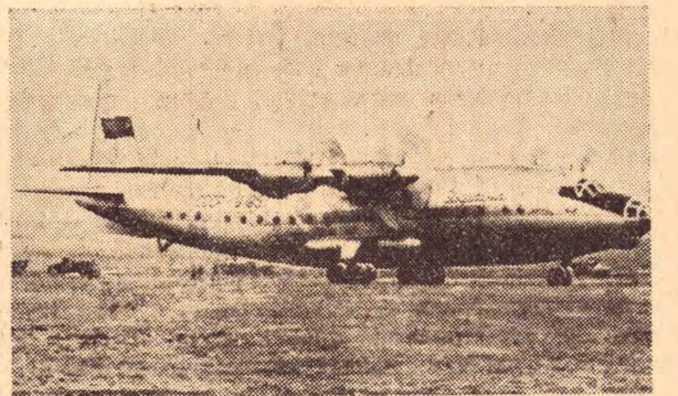
У радзе спраў, як відна з аб'яўленай 24.III супольнай заявы, удзельнікі перагавораў дайшлі да згоды. У заяве, хаця і агульна, але ўсё-ж такі гаворыцца аб неабходнасці ўмацавання адзінства сярод удзельнікаў НАТО, аб тым, што існуе неабходнасць далейшага ўзбраення заходнееўрапейскай арміі, што цяпер яшчэ няма адпаведных умоў да спынення доследаў з атамнымі бомбамі і г. д.

У заяве гаворыцца таксама аб неабходнасці ўрэгулівання суэцкай праблемы на аснове рэзалюцыі ААН, адным словам Макмілан і Эйзенхауэр дайшлі да згоды ў радзе тых праблемаў, якія сваім вострым канцом звярнуты супраць соцыялістычнага лагера і дзяржаў, якія вядуць антыкаланіяльную палітыку. Значыцца, што няма тут нічога новага.

Соцыялізм і антыкаланіялізм заўсёды быў страхам, перад якім імперыялісты вымушаны былі згуртаваць свае сілы. Аднак у заяве нічога не гаворыцца аб дактрыне Эйзенхауэра і другіх глыбокіх супярэчнасцях, якія існуюць паміж імперыялістамі. Відавочна ўдзельнікі перагавораў прызналі, што аб іх асабістых справах няма патрэбы і гаварыць у так урачыстым моманце.

Але яны існуюць і сведчаць аб тым, што да поўнай згоды яшчэ далёка.

М. Н.

Новы совецкі самалёт «Украіна» сканструяваны О. К. Антонавым.

Самалёт гэты працуе на чатырох рухавіках, мае турбінавыя паветраныя вінты, можа забраць 84 асобы і 3,5 тоны грузу. Ляціць з хуткасцю 600 кіламетраў на гадзіну і можа прызямляцца на звычайным аэрадроме. Фото — ЦАФ.

Колькі кіламетраў складае слава Бетховена

«Спецыяльная камісія Гарадской рады ў Дутэрбургу адкінула прапанову дырэктара Сэдака, каб адну з вуліц у мясцовасці Нэйдф назваць імям Бетховена.

Сваю пастанову абгрунтавала тым, што для такога вялікага кампазітара, гэтая вуліца надта кароткая.

Спецыяльная камісія дала загад мець гэтую вуліцу ў запасе (налічвае яна ўсяго некалькі сот метраў) для кампазітара, які сваёй славай і талентам адпавядаў-бы такім, а не іншым размерам вуліцы.

Адпачасова камісія загадала паціцукаць такую вуліцу, якой даўжыня адпавядала-б славе Бетховена».

Цікава, што?

Меліярацыя і апрацоўка забалочаных зямель Беларускай ССР

Ведаем самі, са сваіх асабістых назіранняў, што сенажаці на забалочаных тэрыторыях даюць вельмі слабую карысць. Чаму? Таму, што празмерная вільгатнасць перашкаджае пранікаць паветру ў зямлю (утрымоўвае так званую аэрацыю), у выніку чаго мікраарганізмы не могуць добра ўздзейнічаць на арганічныя рэчывы тарфяніка, інакш кажучы, замаруджваецца працэс раскладу гэтых рэчываў.

З раскладу арганічных рэчываў утвараюцца мінеральныя злучэнні неабходныя ў жыцці раслін. Паставім сабе пытанне: Якім спосабам даставіць раслінам гэты корм?

Каб павысіць ураджайнасць дрыгвістай глебы — трэба прыняць такія сродкі, якія-б прысьпяшылі дзейнічанне мікраарганізмаў у галіне мінералізацыі арганічных рэчываў. Найлепшым у гэтым выпадку сродкам з'яўляецца асушэнне вады з глебы, у выніку чаго, пачне пранікаць у яе паветра. На забалочаных тэрыторыях можна толькі тады дабіцца высокіх ураджаяў, калі вясною, да распачацця пасеваў, узровень зямельных вод адвядзецца сама менш на 50 — 60 сантыметраў ад паверхні пасяўной глебы. У сувязі з гэтым трэба на балотах капаць равы, пры дапамозе якіх можна было-б абніжаць узровень глебавых вод.

Маем некалькі спосабаў меліярацыі. Часцей за ўсё стасаваная сетка асушэння складаецца з: 1) аснаўных каналаў (магістральных) 1,7 да 2,5 м глыбіні, выкапаных у адлегласці 1,5 да 3 кіламетраў адзін ад другога, 2) уласцівай сеткі адкрытых каналаў, якімі вада адводзіцца да асноўнага канала, 3) падзямельнай сеткі дрэнажных труб — гэта часцей за ўсё зробленыя з гліны, выпаленыя трубы невялікага дыяметра.

Сучасная меліярацыйная сістэма не абмяжоўваецца толькі да самай асушкі балот. Аказваецца, што самая асушка глебы можа быць і небяспечнай, бо падчас засухі расліны адчуюць недахоп вады. Каб не дапусціць да гэтага — трэба, праводзячы меліярацыю, будаваць таксама вадаёмішчы і шлюзы, якія на час засухі можна закрыць і гэткім спосабам затрымаць воды ў глебе на адпаведным патрэбным узроўню.

ЗАГАСПАДАРАВАННЕ МЕЛІЯРАВАНЫХ ЗЯМЕЛЬ

Самая толькі меліярацыя недастатковая. Асушэнне балот трэба неадкладна загаспадараваць. Адцягванне, у гэтым выпадку прыносіць некарысныя вынікі ў гаспадарцы.

Асушаную зямлю трэба перш за ўсё глыбока заараць, у выніку чаго знішчаюцца расліны, якія раслі на балотністай глебе, а апрача таго ў глыб зямельных пластоў пранікне паветра. Такім спосабам прыспяшаецца расклад арганічных рэчываў у глебе і накапленне латва ўспрыманых раслінамі пажыўных рэчываў, азотных і фосфарных злучэнняў. Гэткія пасьябалотныя глебы трэба неабходна прасыціць каліем. На меліяраваных землях трэба стасаваць вельмі правідловую агратэхніку. Вельмі вялікую ролю адыгрывае тут увядзенне адпаведных пладазменаў. Падам тут два прыклады. У адным з калгасаў Любанскага раёна на 1214 гектарах меліяраванай зямлі ўведзена 10-цігадовы пладазмен:

1) зімовыя культуры, 2) тэхнічныя культуры, (каноплі і інш.), 3) яравыя, 4) азіміну, 5) прапашныя культуры (кармавыя), 6—10) шматгадовыя травы.

На мінскай даследнай станцыі ўведзена нешта іншыя пладазмены: 1) азіміну, 2) бульбу, 3) тэхнічныя культуры (каноплі, цукровыя буракі), 4) яравыя, 5) прапашныя культуры кармавыя, 6—10) шматгадовыя травы.

Гаворачы аб карысцях — нельга прамінуць яшчэ адну вельмі важную карысць, якую атрымоўвае сельская гаспадарка пасля асушэння балот.

У выніку асушэння балот адкрываецца магчымасць шырокай эксплуатацыі тарфяніка не толькі на апал, але і для ўгнаення палёў. Аб тым іменна хачу і напісаць некалькі слоў.

На тэрыторыі Беларускай ССР, асабліва на Палессі, выступаюць побач сябе глебы балотныя, глебы пясчаныя і пясчана-гліняныя. Глебы пясчаныя — гэта глебы мала вадаўспрымальныя і лёгкапрапушчальныя, дзеля таго ў ёй не можа затрымацца адпаведная і неабходная для раслін колькасць вады. Калі напрыклад падае дождж — вада хутка прасякае зямлю, у выніку чаго, павышаецца ўзровень унутраных зямельных вод у месцах ніжэй паложаных, г. зн. на абшарах балот і забалочаных зямель.

Якія сродкі выкарыстоўваецца ў БССР з мэтай змянення фізічных уласцівасцей пясчаных глебаў?

Глебы гэткія навозіцца тарфянікамі з непасрэдна блізка знаходзячыхся нізкапаложаных балотных масіваў (тарфянік найлепш змяшаць з угнаеннем).

Трэба адзначыць, што глебы пясчаныя і пясчана-гліняныя маюць у сабе вельмі мала арганічных рэчываў. Дзеля таго гэтыя глебы трэба асабліва многа навозіць тарфянікам. Тарфянік багаты вельмі ў азот, фосфар і калій — неабходныя элементы для жыцця раслін. Апрача таго з'яўляецца спрыяльным асяроддзем для развіцця карысных мікраарганізмаў.

Так маецца справа тэхнікі меліярацыі балот, забалочаных глебаў і апрацоўка гэтых тэрыторый у БССР.

Дзеля таго, што ў Беластоцкім ваяводстве зусім падобныя прыродныя абставіны — шмат доследаў БССР будзе можна выкарыстаць з карысцю для нас.

З. МЕЧКОЎСКІ

АЛЕГ ЛОЙКА

НА МЯНЕ ПАГЛЯДАЦЬ ТЫ ПАКІНЬ!

На мяне паглядаць ты пакінь,
Глянь у неба прастор — сіні, сіні,
Каб блакітам бяздонным, такім
Усміхаліся вочы і ў сына!

А пасля ніжэй кветак і траў
Пакланіся магутнаму дубу,
Скуль? — спытайся — ён сіл набіраў,
Каб, як дуб, вырастаў сын мой любы!

Ты прайдзі рэкі, пушчы, палі,
Імкнучыся ўсё ўсюды прыкмеціць,
Каб адны ў сына мары былі —
Бачыць, чуць, разумець усё на свеце!

Глянь! якой нечуванай красы
Заіскрыліся росы ў праменнях,
Каб крыштальней, чысцей той расы
Было ў нашага сына сумленне!

Ты сказала:
— Усім надзялю,
На цябе-ж я глядзець — не пакіну,
Бо цябе я люблю
І хачу
Да цябе мець падобнага сына!

* * *

Дрэмлюць вербы...
І мне
Непрыкметна з табой
Ноч плыве, бы ў поўсне,
Пад маўклівай вярбой.

А ў далёкай далі,
Дзе цямнеў небакрай,
Хтось зару падпаліў
І раздзьмухваць — давай.

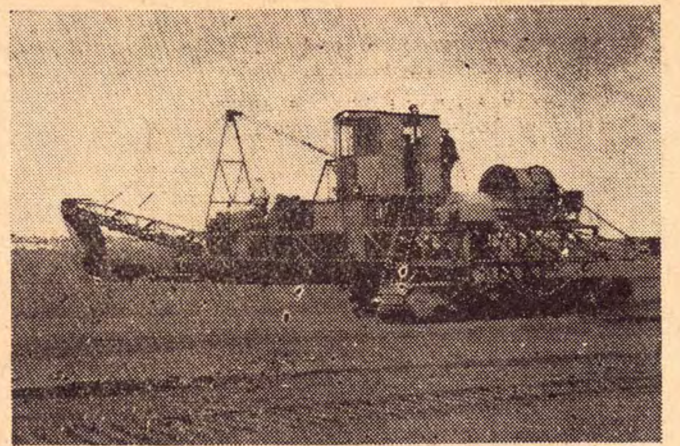
Дзьмухнуў раз — над сялом
Растае зораў бляск;
Дзьмухнуў зноў — прынясло
Лёгкі ветрык здаля;

Ветрык вербу крануў
Задрыжэў яе стан,
Шпак прачнуўся —
і ну-ж
Па-над намі свістаць;

Пад іх цэлы ўжо хор
Дзень блакіту наткаў,
Над зямлёй распасцёр, —
Сонца ў госці чакаў...

Я-ж цябе цалаваў
На растанні дарог,
І адно дараваць
Аніяк я не мог,

Што ў далёкай далі,
Дзе край неба цямнеў,
Хтось зару падпаліў,
Не спытаўшы мяне!..

Здабыча торфу ўборачна - пераваланчымі машынамі на Палессі ў БССР.

Новыя крыніцы каштоўных мінеральных вод

За апошні час экспедыцыі Заходняга геалагічнага ўпраўлення Міністэрства геалогіі і аховы нетраў СССР адкрылі ў Беларусі рад новых мінеральных вод.

Недалёка ад раённага цэнтра Крывічы, пачала фантаніраваць мінеральная вада, якая адносіцца да тыпу хларыдна-натрыевых. Фантан б'е на вышыню 8,5 метра. Агульная мінералізацыя вады дасягае больш 6 грамаў солей на літр.

Важнае значэнне мае адкрытая нядаўна крыніца мінеральнай вады паблізу возера Нарач. Вада паступае наверх самазлівам і мае вялікі працэнт мінералізацыі. У ёй утрымліваюцца вуглекіслата, а таксама элементы — стронцый, цырконій, тантал, ванадзій, жалеза.

(БЕЛТА).

Агляд культурнага жыцця ў БССР

У Палацы прафсаюзаў у Мінску будуць адбывацца адкрытыя радыёканцэрты па творах беларускіх кампазітараў і народнай музыкі.

Тры канцэрты ўжо адбыліся. Рэпертуар канцэртаў выключна беларускі.

На наш погляд ініцыятарам гэтых канцэртаў, Галоўнаму ўпраўленню радыёінфармацыі і Беларускай філармоніі належыць заслужаная падзяка за карысную ініцыятыву ў галіне беларускай музыкі.

*

15 лютага ў Беларускім дзяржаўным тэатры оперы і балету адбыўся ўрачысты вечар працоўных сталіцы, прысвечаны стагоддзю з дня смерці выдатнага рускага кампазітара Міхаіла Іванавіча Глінкі. Даклад аб жыцці і творчасці Глінкі зрабіла старэйшы выкладчык Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі В. Сізко.

Затым была паказана опера «Іван Сусанін». Калі ўжо мова аб Глінцы, дык са свайго боку хочацца дадаць, што гэты вялікі кампазітар сусветнай славы, нарадзіўся на Смаленшчыне. Рос у асяроддзі простых беларускіх людзей. Яго дзіцячыя і юнацкія гады цесна звязаны з багатай народнай творчасцю Смаленскіх сялян, што, рэч зразумелая, не магло не адбіцца ў яго творчасці, як кампазітара.

Музычны аналіз спадчыны Глінкі паказвае на значны ўплыў і на кампазітара беларускай народнай музыкі.

*

У Кушлянах на будынку, у якім жыў выдатны беларускі паэт Фр. Багушэвіч, устаноўлена мемарыяльную дошку

Гэтай падзеі быў прысвечаны літаратурны вечар у Кушлянскай бібліятэцы, якая носіць імя свайго земляка. На вечары выступіў стары жыхар Кушлян Альхімовіч, які расказаў пра асабістыя сустрэчы з Фр. Багушэвічам.

У праграме канцэрта дэкламаваліся творы Багушэвіча.

*

Украінскае выдавецтва «Молодь» выдало кнігу выбраных апавяданняў выдатнага беларускага празаіка Кузьмы Чорнага на украінскай мове.

Кніга называецца «Маленькая жанчына».

*

Заір Азгур — гэта сучасны беларускі скульптар. На нядаўна адкрытай выстаўцы ў Маскве ёсць сем яго буйных кампазіцыйных партрэтаў м. ін. партрэты К. Чорнага, кампазітара Аладава, Дзеда Талаша.

*

Папулярнасцю карысталіся ў Мінску канцэрты рускага народнага аркестра імя Н. Осіпава.

Радасна была сустрэнута гледачамі фантазія на дзве беларускія паэмы, якая ўвайшла ў праграму канцэрта.

*

11 сакавіка ў памяшканні тэатра імя Янкі Купалы адбыўся вечар прысвечаны 25-годдзю газеты «Літаратура і Мастацтва».

*

Беларускі народны аркестр вярнуўся з гастрольнай паездкі. Аркестр даваў канцэрты ў Ленінградзе, Рызе, Вільнюсе, Кранштаце.

Праграма канцэрта складалася з твораў беларускіх кампазітараў і твораў кампазітараў — класікаў.

Так пісала «Ленинградская правда» ацэньваючы і характарызуючы канцэрт і беларускую музыку: «Агульнае ўражанне ад канцэрта можна выказаць двума словамі: народнасць і прафесіяналізм. Кожнага, хто ўпершыню знаёміцца з аркестрам, перш за ўсё здзіўляе своеасаблівасць яго гучэння, якая ідзе ад характэрнага, яркага і звонкага тэмбру цымбал, а таксама спяванне дудак і ліры» (традыцыйныя беларускія народныя інструменты — рэд.).

Адзін чалавек кіруе працай усіх электрастанцый БССР

У Данецкім басейне амаль палова ўсіх падстанцый электраэнергіі — гэта падстанцыі дыстанцыйна кіраваныя. У гэтым годзе на дыстанцыйнае кіраванне перойдзе некалькі наступных падстанцый Данбаса.

Дыстанцыйнае кіраванне і аўтаматызацыю ўводзіцца таксама ва ўсіх цеплаэлектрастанцыях на Беларусі. Пры застасаванні тэлемеханічных абсталяванняў адзін дыспазітарскі пункт можа кіраваць усімі электрастанцыямі.

Да нядаўна дыспазітар у Мінску мог кіраваць толькі пры дапамозе тэлефона, а цяпер аб стане працы ўсіх электрастанцый і іх падстанцый інфармуюць дыспазітара спецыяльныя абсталяванні.

(зб)

Вечар беларускай паэзіі і песні ў Варшаве

Люблю наш край...

«Люблю наш край — старонку гэту»... — льюцца са сцэны прыгожыя словы меладычнай беларускай песні. Дэбютуе варшаўскі хор, на вечары беларускай паэзіі і песні.

Дэбют рэдка калі бывае лёгкі. Самы цяжкі заўсёды пачатак.

Дзякуючы працы і энергіі кіраўніка хору Міколы Ждановіча можна было выступіць публічна пакуль што без акампанементу і народных беларускіх убораў. Многіх членаў хору трэба было пераканаць, што лепей выступіць у такіх абставінах, чым зусім не выступаць. Былі нават і такія харысты, якія сказалі, што ўсёроўна не прыдуць на запланаваны вечар, таму што маюць дрэнную вопратку.

Нічога ў тым дзіўнага — большасць членаў хору — гэта студэнты.

Апрача хору рыхтавалася да выступлення дэкламацыйная група. Гэтая група паставіла перад сабою амбітнае заданне пазнаёміць насельніцтва Варшавы з беларускай паэзіяй, у першую чаргу з вершамі вялікіх беларускіх паэтаў — Янкі Купалы, Якуба Коласа, Канстанцыі Буйлы і іншых.

Арганізатары вечара і выканаўцы нецярпліва чакалі тэрміну выступлення 17 сакавіка. Вось і падыйшоў гэты момант!

У памяшканне Польска-Савецкага Інстытута, (вуліца Фоксаль), дзе ў прыгожай зале меў адбыцца вечар прыйшло многа насельніцтва небеларускай нацыянальнасці— жыхароў Варшавы, між іншымі і палякаў.

Госці ў першую чаргу звяртаюць увагу на гіпсавы бюст Францішка Скарыны на фоне скромнай дэкарацыі. Бюст гэты вельмі сымбалічны. Францішак Скарына ўжо ў 1525 годзе заснаваў першую беларускую друкарню ў Вільні і першы распаўсюджваў друкаванае слова сярод насельніцтва Беларусі. Сёння, калі са сцэны плывуць прыгожыя словы беларускай паэзіі і песні — мы не можам забыць таго, хто даў пачатак друкаванаму слову. Трэба тут таксама сказаць, што гэты бюст выканаў аспірант АШП (Вышэйшай скульптурнай школы) Мікола Валкавыцкі. Папулярны сярод варшаўскай моладзі, вясёлы Коля — гэта вельмі таленавіты сябра. Ён і скульптар і кіраўнік дэкламацыйнай часткі вечара і член хору. Яму належацца тут словы падзякі.

Вось і пачатак вечара беларускай паэзіі і песні. На сцэну ўваходзіць канферанс'е — магістрант беларускай філалогіі на Варшаўскім Універсітэце — Стася Колей. Яна акінула вокам запоўненую, а нават можна сказаць перапоўненую гасцямі залу. Заўсёды вясёлая Стася крыху хвалюецца. На хвілінку гіне з яе твары ўсмешка. Яна пачынае далікатным голасам: «Шчыра вітаем усіх прысутных на нашым вечары. Цешымся, што ёсць такое вялікае зацікаўленне беларускай паэзіяй і песняй сярод насельніцтва Варшавы»...

Багатая праграма, якая зложылася на вечар беларускай паэзіі і песні — гэта частка гісторыі і мінулага беларускага народа.

Беларуская паэзія і песня — неадлучныя сябры. Вялікія беларускія паэты, якія тварылі гэтую паэзію, былі адначасова вялікімі песнярамі свайго народа. Да іх мілагучнай паэзіі кампазітары тварылі прыгожыя мелодыі.

Кампазітарамі - песнярамі вельмі часта быў беларускі народ, простыя людзі, якія нават самыя цяжкія гады прыгону і заняволення не разлучаліся са сваімі прыгожымі песнямі. Песні памагалі ім у цяжкай працы і падымалі іх на барацьбу за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. Беларуская паэзія і песня з'яўляюцца адлюстраваннем жыцця простага народа, якому на працягу цэлых стагоддзяў рэдка «сонца заглядала ў ваконца».

Салісткі Оля Федаровіч і Марыся Сапешко выконваюць беларускую народную песню «Люблю наш край».

Таму нічога дзіўнага, што беларуская паэзія і песня поўныя мілагучнасці і лірыкі, адначасова суму, задумы, дынамікі, трывог і бунту.

Як радзілася гэтая паэзія і песня госці прысутныя на вечары пачулі са сцэны ад Олі Федаровіч, якая дэкламавала прыгожы верш Янкі Купалы «Песня мая».

У вершах сваіх, у песнях беларускія паэты — песняры сцвярджалі патрыятычную вернасць свайму народу, вялікую любоў да роднага краю. Аб бязмежнай любоўі да сваёй старонкі, да беларускага народа, гаворыць меладыйная песня «Люблю наш край» на словы К. Буйлы, якую выканалі прыгожыя дзяўчаты з прыемнымі галасамі — Оля Федаровіч і Марыся Сапешко. Аб долі і нядолі беларускага народа, аб тым, што беларусы на працягу цэлых стагоддзяў не мелі амаль ніякіх правоў гаворыць верш Я. Коласа «Асадзі назад» — у выкананні студэнта беларускай філалогіі — Янкі Галубоўскага.

Цяжкае, сумнае жыццё зняволенага беларускага народа, які пасля цёмнай ночы дачакаўся ўрэшце раніцы, світання адлюстроўвае верш Я. Купалы «Ужо днее», дэкламаваны Ганнай Багроўскай:

«З-над цёмных вод Нёмана,
з-над хвой Белавежы
Суседзі, суседкі, вітаю
я вас!
Блудзіла я доўга па рытвах па межах
Аж сцежку-дарожку знайшла во хоць раз...».

Гэтыя словы не аднаго моцна кранулі за сэрца, калі ён пачуў аб сваіх родных аколіцах, дзе радзіўся, вырас, пазнаў шчасце і нядолю.

Беларускі народ у сваім мінулым рэдка калі мог цешыцца, а калі нават смяяўся — то праз слёзы. Гэта не значыць, што беларус у сваім жыцці толькі плакаў. Што ён быў і вясёлы найлепш гаворыць народная жартоўная песня «Баба Еўка, дзед Тамаш», якую выканала трыё — знаёмая нам ужо Оля, Павел Бароўскі і Анатоль Федарук. Толькі і тут, каб дзед Тамаш з Бабай Еўкай мог смяяцца і цешыцца — трэба было — к пяецца ў песні — каб яны:

«...Распрадаўшы ўвесь тавар
Пайшлі выпіць сіні вар...»

Хоць цяжка жылося беларускаму народу, хоць вельмі мала зазнаў ён у сваім жыцці шчасця — то аднак родны край быў яму заўсёды найдаражэйшы. І, калі лёс кінуў беларуса дзе-небудзь на чужбіну, ён заўсёды сумаваў аб роднай старане, як гэта прыгожа сказала паэтэса К. Буйла ў сваім вершы «Ці помніш ты?», які дэкламавала Ніна Гайлевіч.

Вось і ўсё, што было ў першай частцы вечара. Пасля кароценькага антракта зноў выходзіць Стася і аб'яўляе, што выступіць варшаўскі беларускі хор. Вясёлая Стася даўно ўжо пазнаёмілася з залай. Вітаючы прысутных сваёй прыемнай усмешкай яна напэўна не аднаму хлапцу падбіла сэрца.

Тут належыцца некалькі слоў варшаўскаму беларускаму хору, які першы раз у сваёй кароценькай гісторыі выступіў на сцэне. Варшаўскі хор малады не толькі таму, што ён нарадзіўся вельмі нядаўна. Ён малады таксама ў сваім асабовым складзе. Члены хору — гэта беларуская моладзь пераважна з вышэйшых навучальных устаноў і студэнты праваслаўнай духоўнай сэмінарыі ў Варшаве.

Публічнасць з захапленнем глядзела выступленні беларускага хору і дэкламатараў.

Адзін толькі член хору — Язэп Гапановіч — крыху старэйшы. Ды і ён сярод моладзі чуецца таксама маладым і задаволены тым, што прыймае ўдзел у хоры.

Трэба тут яшчэ сказаць аб другім удзельніку хору Паўле Бароўскім. Сябра Павел яшчэ малады мужчына. Валодае прыгожым і моцным, толькі слаба яшчэ выпрацаваным, тэнорам. Шкада, што наш Павел не меў дагэтуль магчымасці паступіць у кансерваторыю. Ён пайшоў у іншым прафесіянальным напрамку.

Вельмі добра, што зацікавіўся сябром Паўлам знаны і паважаны беларускі кампазітар, прафесар ПВШМ (Вышэйшай Дзяржаўнай Музычнай Школы) — Станіслаў Казура. Паважаны прафесар, з якога школы выйшла шмат вядомых сучасных польскіх спевакоў узяў на сябе абавязак вучыць Паўла.

Ва многіх песнях, якія выканаў хор таксама, як у вершах з першай часткі вечара адлюстроўваецца жыццё беларускага народа, праўдзіва пераказанае ў паэзіі вялікіх беларускіх паэтаў - песняроў і у музыцы вядомых беларускіх кампазітараў — у першую чаргу Шырмы, Тэраўскага, Галкоўскага і іншых і перанесенае ўдзельнікамі хору са сцэны ў сэрцы слухачоў.

Якія-ж гэта песні? Песня аб свёкрах, ад якіх уцякаюць маладыя жанчыны «Каля плоту крапіўушка».

«Замуж пайсці трэба знаць» — песня аб маладой дзяўчыне.

Не трэба ўжо нават тлумачыць які можа быць змест песні «Як памерла матулька».

Хор выканаў песню «Лявон» з паэмы Я. Купалы «На папасе», у якой паэт адлюстраваў пачатак рэвалюцыйнага ўздыму на Беларусі. У асобе «Лявона» Я. Купала паказаў беларускі народ, якога ніколі вораг не зломіць і не кіне на калені.

Усім спадабаліся лірычныя народныя беларускія песні «Чырвоная калінушка», «А ў полі вярба», «Ой не кукуй зязюленька», «Ці свет ці світае», а найбольш за ўсё — вясёлая народная «Лявоніха», у выкананні Паўла Бароўскага.

Трэба было паўтарыць яе і калі-б наш Павел не знаходзіўся на сцэне ды ў зале напэўна ў гэтую хвіліну кінулася-б яму на шыю не адна прыгожая дзяўчына, а кончылася толькі на тым, што Паўлу ўручана букет кветак.

Стася аб'яўляе заканчэнне вечара. Госці выходзяць з залы. Чуюцца адусюль галасы, што вечар падабаўся. Хацелі-б толькі, каб гэткія вечары адбываліся часцей. Некаторыя выказвалі свае погляды, што зусім іншы эфект быў-бы тады, калі-б хор выступіў з акампанементам і ў народных беларускіх уборах.

Нажаль Варшаўскі Аддзел БГ-КТ не мае на гэта грошай, а адпаведныя дзяржаўныя ўстановы адмовіліся аказаць нам якую-небудзь дапамогу. На наш погляд трэба, каб Міністэрства Культуры і Мастацтва знайшло на гэта сродкі.

Беларускай паэзіі і песні цесна зрабілася ў чатырох замкнутых сценах памяшкання Варшаўскага Аддзела БГ-КТ. Нягледзячы на шматлікія перашкоды яны вырваліся адтуль і паняслісся насустрач вясне. Беларускую паэзію і песню панеслі ў сваіх сэрцах сотні жыхароў Варшавы прысутных на вечары.

Вечар Беларускай паэзіі і песні даўно ўжо кончыўся, але яшчэ дагэтуль гучаць у маіх вушах прыгожыя словы песні «Люблю народ наш беларускі».

Гэтыя словы найглыбей залеглі ў маім сэрцы.

ВІКТАР ШВЕД

Фота — Басловіч і Осіповіч.

Хор падчас выступлення. Дырыгуе Мікола Ждановіч.

ПІЛІП ПЕСТРАК

„ПУТАВОД"

Дзень урэшце скончыўся — ды такі запрацаваны, — што думалася — вось выйдзецца на ганак праўлення і тады ўздыхнецца на ўсе поўныя грудзі. Навокал вёскі — лес, адкуль чутны для душы розныя водыры, з якіх найвастрэй датыкае пах жывіцы і чабру. Жонка наварыць вячэры — сопкай бульбы, да якой падасць кубак малака. Пасля вячэры можна будзе пасядзець на лавачцы пад страхою, выкурыць цыгарку, пасачыць за хмаркамі на небе, адгадаць пагоду на заўтра. Канчаецца сяўба як кажуць яравых. Яшчэ думаюць пасадзіць бульбу ў свежых тарфяніках. Работы, работы — усюды — не толькі на полі, але і ў бухгалтэрыі. То тое, то другое, то трэцяе — людзі кажуць — няма калі носа ўцерці.

Так думаў галоўны бухгалтар Сцяпан Чаравака, канчаючы свой рабочы дзень. Упарадкаваўшы крыху паперы на стале, ён сказаў сваім памочнікам, што ідзе вячэраць і больш сягоння ўжо не вернецца. Ну, і добра — кепку на валасатую галаву і пайшоў.

Ён спакойна павячэраў і думаў наогул хутка легчы спаць. Аднак, павячэраўшы, выйшаў яшчэ на вуліцу, бо пачуў там нейкі гоман. І тут сустрэла яго неспадзяванка. Перад хатай, абапёршыся на веласіпед, стаяў малады хлапец, абкусаны камарамі. А яны — гэтая пошасць — аж звінелі над вёскай і дакучалі людзям, як хацелі.

— Я да вас, таварыш Чаравака, — сказаў хлапец, — і працягнуў Сцяпану пакет. — З райвыканкома, — дадаў ён.

Чаравака распячатаў пакет і выняў адтуль паперы. Адну з іх ён пазнаў, якую сёння рана адсылаў у земаддзел, як тэрміновую. І вось чамусьці звярнулі. У другой паперцы пісалася, якія трэба даць матэрыялы і па якой форме. — Гм... — мармытнуў Чаравака, — па форме дваццаць восьмай... Чорт ведае — каму што...

— Трэба, каб да ранку было гатова, — прамовіў пасланец і каб было ў выканкоме...

— Да ранку? — зжахнуўся Чаравака і ціханька засвістаў. — Да ранку? — перапытаў ён яшчэ раз, — ці яны падурэлі там?

Чаравака пачасаў за вухам так, што кепка казырком раптам асунулася аж на нос і неяк неўзаметкі нават прастагнаў.

Паправіў кепку. І з гэтым рухам нібы прышло пераадоленне той раптоўнай дакукі, што вось неспадзявана навалілася на душу.

— Добра, будзе, — сказаў ён прымірэнчым ужо і станоўчым тонам, — скажы ім, што будзе гатова.

Пасланец развітаўся, сеў на веласіпед і хутка знік у цёплым змроку вуліцы.

Чаравака адразу, нікому нічога не кажучы, пайшоў у праўленне калгаса.

Вялікая бярвеністая будыніна гулкім рэхам адбівала яго крокі ў змрочнай пустаце пакояў, калі Чаравака, адчыняючы адны дзверы за другімі, дабіраўся да свайго стала.

Запаліў лямпу, сеў, палажыў перад сабою паперу з мноствам надрукаваных пытанняў. Вось на іх і трэба даць сягоння адказы.

Так пачалася працоўная ноч пасля гарачага працоўнага дня. Чаравака — то піша, то доўга ляскае гузічкамі на лічыльніку, то капаецца ў паперах — чагосьці шукае. А за акном усё больш і больш гусцее ноч. Але Сцяпан яе не бачыць.

Затое ўглядаецца ў вокны яго жонка Кацярына, рослая, чарнявая. Яна гляне то ў адно акно, то ў другое, доўга пастаіць, прыслухаецца. Потым пройдзецца па хаце, сядзе на пасцель, пазяхае. Карціць ёй нешта, гэтай Кацярыне, і думка думку наганяе. Куды-ж падзеўся Сцяпан? Выйшаў на хвіліну і няма. «Такі-ж чула мая душа, што тут нешта не так» — думае Кацярына, схопіцца на ногі, зноў падыдзе да акна.

А ноч сваім чарадом агортвала вёску ціхім утульным сном. Цішыня такая, што і яблынька за акном не зварухнецца ні адным лісточкам. Праз яблыньку і ўглядаецца Кацярына на вуліцу.

І раптам прышла тая агністая, злосная думка: «Хіба пайсці ды пабіць ёй вокны?» Каму? Ды ёсць у вёсцы такая ўдава Аляксандра, даяркай працуе. Два разы западазрэла Кацярына свайго прававерната Чараваку ў сымпатыі да гэтай уда-

Аб тым, што баліць

Я нядаўна была ў Белавежы. Маляўнічы куток нашай зямлі, даволі добра мне знаёмы. Тут у 1946 годзе, будучы вучнёўкай 5 класа пачатковай школы, я здавала веды па беларускай мове.

Помню, любілі мы гэтыя ўрокі і нікому ў галаву не прышла думка, што нам гэта «не спатрэбіцца». Усе беларускія дзеці вучыліся беларускай мовы. Як-жа інакш магло быць? Беларусы дык і вучацца беларускай мовы. І дзецям і бацькам гэта было зусім нармальным, лагічным і зразумелым.

А як цяпер? Цяпер у Белавежскай школе беларускую мову вывучае толькі 30 дзяцей! Чаму-ж толькі 30? Дзе прычына гэтай сапраўды сумнай з'явы?

Прычына ў тым, што відавочна беларусы ў Белавежы нацыянальна мала свядомыя людзі. Хіба не знайшлося-б ніводнага бацькі ці маці з палякаў, якія-б не імкнуліся навучыць сваіх дзяцей ведаць і любіць і сваю мову, і літаратуру, і гісторыю. Бо палякі даражаць, ганарацца сваім. А мы, беларусы?

Бацькі — беларусы ў Белавежы не толькі не прывіваюць любві ў дзіцяці да ўсяго свайго, але часта самі прыходзяць да кіраўніка школы, каб той звольніў з урокаў беларускай мовы іх дзіцё. «Не прыдасца» — тлумачаць. Чаму не прыдасца беларуская мова? — хочацца запытаць.

Ужо ёсць у Польшчы сярэдія і вышэйшыя беларускія школы, будзе іх усё больш. Павінны-ж мы ўрэшце перастаць быць ніжэйшымі, «мужыкамі». Павінны ўзмужнець нацыянальна, вырасці, развіцца, перастаць быць тымі, аб якіх гавораць «...оні встыдзон сен своей народовосьці». Улада нам у гэтым выпадку дапамагае.

Ці-ж сапраўды тады не патрэбна нам, а перш за ўсё нашым дзецям, свая, беларуская мова? Яшчэ ў старажытнейшыя часы грэцкія мудрацы гаварылі, што тое, чаго чалавек навучыцца, ніколі яму не пашкодзіць, а заўсёды прыдасца ў жыцці. Тым болей прыдасца веданне роднай мовы.

Хацелася-б каб усе бацькі - беларусы ў Белавежы і ўсе беларускія дзеці зразумелі гэта, каб зразумелі, што асабістая годнасць чалавека не павінна пазволіць беларусу так адносіцца да роднай мовы.

Ні з боку гэтых спраў павінна заставацца і кіраўніцтва школы ў Белавежы і польскія настаўнікі. Мы супольна: і беларусы і палякі імкнемся да супольнай мэты. Ні ў якім выпадку тады, ані справа навучання беларускай мовы ў школе, ані адносіны беларусаў і бацькоў і дзяцей да гэтага, польскаму кіраўніцтву школы і польскім настаўнікам не могуць быць менш важнымі ад усіх іншых спраў звязаных са школай.

У форме чыста сябройскага абмену думкамі і назіраннямі хацела-б звярнуць увагу кіраўніцтва на некаторыя справы: на мой погляд не ўдачліва расстаўлены ў плане заняткаў школы ўрокі беларускай мовы. (Пераважна апошні ўрок, часам першы). Ясна, што можна на гэта знайсці, здавалася-б задавальняючае, вытлумачэнне, ды я хачу толькі сказаць, што такое апрацаванне плана заняткаў спрыяе існаванню абыякавых адносін да прадмета беларускай мовы. А гэта трэба ліквідаваць!

Кіраўніцтва школы павінна праяўляць аднолькавую клапатлівасць, як да іншых прадметаў, так і да беларускай мовы, нават большую — у сувязі з занядбаннем, у якім знайшлася беларуская мова. Трэба імкнуцца падняць значэнне гэтага прадмета, прыпамінаць, гаварыць аб яго патрэбе і з бацькамі, і з дзяцьмі, паказваць на ўласцівым святле навязваючы да агульнага пытання нацыянальных меншасцей у Польшчы актуальнага і важнага ў цэнтральных органах улады.

Дзейнасць, праца кіраўніцтва школы і ўсяго настаўніцкага калектыву не можа прамінуць факту, што ў школе ў Белавежы 50 працэнтаў, а мо' і больш — гэта дзеці беларускія.

Выхаваўчая роля народнай школы заключаецца між іншым і ў тым, што ў школе дзіцё вучыцца любіць свой народ, мову — адным словам школа выхоўвае ў ім нацыянальную свядомасць. Народная школа павінна і ў беларускіх дзяцей выхоўваць іх нацыянальную свядомасць.

У Белавежы гэта ўдасца толькі пры супольных, шчырых намаганнях польскага і беларускага настаўніцтва, шчырых размовах з беларускімі бацькамі і дзяцьмі.

ВЕРА ЛЕУЧУК

Ліст у рэдакцыю

Дапаможам маладым сябрам

Шмат гаварылася ў розных асветных установах і ведамствах аб гэтым, як трэба добра рэалізаваць навучальныя праграмы ў пачатковых школах.

Да ажыццяўлення гэтых намераў патрэбна адпаведная падрыхтоўка. Нашым-жа настаўнікам у большасці гэтага не хапае. Калі ўпачатку новага навучальнага года патрэбна падзяліць навучанне прадметаў — падымаецца крык і плач. «Я не хачу весці ўрокі малюнкаў»!... або «спеву»!... ці «фізкультуры»!...

У чым-жа тут справа?

— Няма навучальных дапаможнікаў — тлумачацца загадчыкі школ. Праўда, многія школы маюць навучальныя дапаможнікі па фізіцы, біялогіі, хіміі але... да прадмета малюнкаў ці практычных заняткаў — няма!

І таму Пачатковая школа ў Махнатым, Гайнаўскі павет, звяртаецца з просьбай да ўсіх сярэдніх рамесніцкіх школ, каб дапамаглі ў рэалізацыі праграмы па навучанню гэтых прадметаў. Самі вучні гэтага зрабіць не могуць — патрэбны-ж гэблі, пілкі і іншыя інструменты, якіх яны не маюць.

Мы вельмі былі-б удзячны, за такую дапамогу і ніколі-б яе не забылі.

МІКОЛА ХІЛІМАНЮК
Махнатэ
пош. Старакорнін
Гайнаўскі павет

АД РЭДАКЦЫІ:

Нам здаецца, што наш заклік тут непатрэбны. — Сярэднія рамесныя і тэхнічныя школы маюць шмат старых і непатрэбных прыладой, якія пачатковым школам дапамаглі-б у іх цэнных ініцыятывах. Р.

З культурнага жыцця БГ-КТ у Бельску

Павятовае Праўленне БГ-КТ у Бельску развівае шырокую культурную дзейнасць. Нядаўна сарганізавалі там танцавальную групу, якая налічвае 23 чалавек. Кіруе гэтай групай Тацяна Гіжэўская.

Утвораны таксама драматычны гурток, які падрыхтоўвае п'есу Янкі Купалы «Паўлінка». Рэжысёрам з'яўляецца Алесь Шчэрбань.

У канцы гэтага месяца пачне сваю работу харавы гурток. М. Х.

ГЭТА БЫЛО ДАЎНО

Пасля Арганізацыйнага З'езду Таварыства Беларускае Школы ў Вільні на Заходняй Беларусі пачалі ўтварацца гурткі ТБШ. Між іншымі, такі гурток арганізаваўся і ў Баброўніках (Беластоцкі павет).

— Людзі ў той час гарнуліся да нацыянальна-асветніцкай работы — успамінае былы старшыня гуртка Рыгор Прышчэпка.

На працягу вельмі кароткага часу гурток ТБШ павялічыўся да 30 асоб. Да ліку актыўных ТБШ-оўцаў належалі: Андрэй Авечко, Міхась Дарожка, Аляксей Прышчэпка, Вера Авечко, Мікола Авечко, Гарасім Цэшэрка.

Пачалі арганізаваць беларускую бібліятэку - чытальню. Збіралі па людзях і выпісвалі з Вільні беларускія кніжкі.

— Аднойчы здарылася так — расказвае Рыгор Прышчэпка. Атрымалі мы з пошты паведамленне, што на наш адрас прыйшла пасылка. Пайшло ад нас двух па гэтую пасылку. Калі вярталіся назад, перапынілі іх на дарозе паліцыянт (начальнік пошты заўсёды паведамляў паліцыю):

— Што за кніжкі? — грозна запытаў. — Ідзем да камісарыята, пабачым.

Аднак нічога «выбуховага» не знайшоў. Абыякава адсунуўшы на бок бязладную горбу кніжак, абапёрся рукамі на стол, падкрэслена ветліва глянуў на пасыльных.

— Навошта вы чытаеце гэтыя бздурныя ксёнжкі — пачаў асведамляць.

У пакоі стала ціха, ціха. Раптам паліцай пачырванеў, на ілбе пасінелі вузлы жыл.

— Ідзіце дамоў. Па кніжкі прыйдзеце пасля, — я іх прагледжу — кінуў.

Такім чынам часта даводзілася хадзіць на камісарыят па некалькі разоў.

*

Баброўнікі-ж вёска вялікая, моладзі ў ёй шмат — таленавітай,

У гэтай хаце знаходзілася бібліятэка ТБШ.
Фото — С Я.

энергічнай, якая цяпер мае ўсе мажлівасці разгарнуць сапраўднае беларускае культурнае жыццё. (ся)

Добры прыклад вучняў з Маліннікаў

Вельмі часта так бывае, што старэйшыя людзі, не могуць чытаць «Ніву» дзеля таго, што добра не бачаць, або — што аднак яшчэ здараецца — добра не ведаюць літаратурнай мовы, а аднак хацелі-б чытаць і вельмі цікавяцца сваім родным часопісам.

У гэткім выпадку неабходна з'яўлецца дапамога. І вось, у вёсцы Малінніkі Бельскага павета, дзеці праявілі сваю цэнную ініцыятыву.

Аднойчы настаўніца Надзя Валасовіч звярнулася да іх з гэткай прапановай. Больш 50-ці вучняў з VII — VI — V, а нават і некалькі вучняў з малодшых класаў з вялікай ахвотай згадзіліся пасля заняткаў хадзіць да такіх людзей і чытаць ім кожны новы нумар «Нівы».

Дзеці з Маліннікаў заклікаюць усіх дзяцей беларускіх школ—пайсці іх следам. Р.

віцы. Першы раз, калі гулялі вяселле брыгадзіра, і Сцяпан некалькі разоў запрашаў Аляксандру да танца. А другі раз, як малолі ў млыне, то мужанёк Кацярыны насіў Аляксандрына жыта туды наверх — да коша. Чагож-бы яму, здаецца, насіць? Няхай-бы панасіў хто іншы. Не, тут нешта ёсць. Думае, думае Кацярына, хоча сарвацца, бегчы і пабіць ёй, «гэтай зводніцы» не толькі вокны, але і яшчэ што небудзь — у родзе, скажам, зубоў. Але, ломячы рукі, падае на пасцель і на момант прыціхне са сваімі балючымі развагамі.

Кацярына анямела, змоўкла, чакала шораху крокаў на панадворку, стуку ў дзверы. Але не пачула ні таго, ні другога. За вокнамі плыла толькі цішыня.

...Чаравака спіць, палажыўшы сваю валасатую галаву на бухгалтарскі стол. Запячатаны пакет з напісаным адрасам у выканком — ляжыць — свежы, пукаты, крыху прыкрыты валасамі заснуўшага Чаравакі. Трэ' было-б ісці дамоў пасля заканчэння формы 28, а ён знябыўся — бож толькі на хвілінку хацелася даць галаве адпачынак — і вось заснуў, забыўшыся пра ўсё. Гучны храп абіваецца аб голыя, бярвеністыя сцены пакою і час-ад-часу падрыгвае агенёк у лямпе. Ён павольна бялее, бо з акна таксама павольна прасочваецца дзень. Світае...

Сцяпан не чуе, як прасочваюцца праз акно і першыя праменчыкі сонца і — лып-лып па яго галаве цёплым, ласкавым дотыкам. То там, то там...

Тоненька рыпнулі дзверы ў аддаленні, і першым увайшоў намеснік Чаравакі. Спыніўся над сваім галоўным, усміхнуўся і зрабіў толькі тое, што пагасіў лямпу і паставіў яе на акно. Сеў за свой стол.

Пасля пачалі прыходзіць другія работнікі, таксама агледзелі галоўнага з усіх бакоў, і кожны сеў на сваё месца. Бо намеснік сказаў: «Няхай спіць, прачнецца сам...».

Увайшло некалькі калгаснікаў па справах. Пачалося шуршэнне папераў, стук на лічыльніках, гутаркі. Чаравака нічога не чуў, заліваўся храпам, як, кажуць, на ўсе застаўкі.

І вось, чаго яшчэ не хапала, уварвалася разам з ляскатам дзвярэй жонка Кацярына. Толькі заікнулася спытацца — ці няма тут майго? — як раптам спынілася над галавою «свайго» і ляснула ў далоні.

— Вось дзе ён жонкі шукае! — ускрыкнула збянтэжана. І зараз-жа, нічога не пытаючыся, схапіла за валасатую галаву «свайго» і тузанула. Крыкнула ў вуха:

— Ці ў цябе жонкі, хаты няма, што ты тут спіш?!

Чаравака прыўзняў галаву і, як беспрытомны, паглядзеў навокал чырвонымі ад бессані вачыма. Ён доўга не мог зразумець, дзе ён і чаму ён тут. А потым, не зважаючы на дакоры жонкі, сказаў, пакрэхваючы:

— Пакет... Дзе пакет? Трэба зараз-жа адправіць у райвыканкам.

А жонка сваё:

— Во!... Я яму адно, а ён другое... Нейкі пакет...

Тады Чаравака спыніў нахмураны позірк на жонцы.

— Пакет тэрміновы. Разумееш? Я — рахункавод і павінен...

Жонка не дала даказаць: стукнуўшы кулаком па стале, заверашчала:

— Ты не рахункавод, а путавод! Калі ты мяне перастанеш путаць?

Усе, хто быў у бухгалтэрыі, выбухнулі смехам. А Кацярына разышлася не на жарты:

— Путавод! Путавод! Путавод! Каб цябе спутала...

Чаравака ўжо не слухаў. Паклікаў калгасніка і ўручыў яму пакет з наказам — хутчэй, любымі сродкамі даставіць яго ў раён.

Ляскалі лічыльнікі, шуршэлі паперы, гаманілі людзі, але ўсё перавышаў адзін голас, які вымаўляў увесь час адно слова:

— Путавод! Путавод! Путавод!

А гэты «путавод» урэшце ўзяў сваю крыкунню пад руку з усмешкай, якая разбройвае, і пад агульны гоман адабрэння прысутных накіраваўся да дзвярэй.

Жнівень — 1956 г.
Нарач.

КАРЫСНА І ЦІКАВА

Як адмаладзіць старое дрэва

Старыя фруктовыя дрэвы можна яшчэ абудзіць да жыцця і пладанашэння. — Як? — спытаеце. Трэба толькі ўнесці багатае ўгнаенне (натуральны гной — да 1 цэнт. на 1 дрэва або мінеральнае азотнае ўгнаенне — каля 6 кг).

А калі гэта не паможа, дык патрэбна прымяніць адпаведнае прарэзванне кароны.

Прарэзванне трэба распачаць з ачышчэння дрэва ад хворых галін. Пасля, каб адмаладзіць дрэва і пабудзіць яго да росту, патрэбна ўсе (толькі не адразу!) таўсцейшыя і танчэйшыя галіны скараціць на 1/3, а нават і да палавіны. Гэта прымушае дрэва даваць маладыя парасткі — пачынае багата цвісці і пладанасіць, дае больш буйнейшыя і прыгожыя фрукты.

Такія «аперацыі» найлепш рабіць на працвесні або ранняй вясною.

Адпаведнае прарэзанне дрэў і добрае ўгнаенне — дае вельмі добрыя вынікі.

УВАГА! — такую «аперацыю» трэба правесці на працягу не менш 2—3 год.

Потым нават з 30-гадовай яблыні можна атрымліваць праз некалькі год ад 2 да 3 цэнтнераў яблык.

P. S. Адмалоджванне дрэва дасць толькі тады належныя вынікі, калі яно ёсць здаровае і раней добра пладаносіла.

Такія «аперацыі» можна праводзіць таксама і на старых ягадавых кустах (парэчкі, агрэст) — з той толькі розніцай, што не трэба тут даваць угнаення.

Шырэй аб гэтым зацікаўлены чытач можа прачытаць у наступных садоўніцкіх кніжках і выданнях: «Сад» — Пенёнжэк; «Сад» — Гарычкоўскі; часопіс «Гасло» і «Плён» з месяца сакавік г. г. Дастаць іх можна ў кожнай сельскагаспадарчай кнігарні.

(ся)

Масла ў парашку

Хто ведае, ці часам праз некалькі год замест мазаць хлеб маслам, будзем яго ім... пасыпваць!

Цяпер у Злучаных Штатах Амерыкі праводзяцца выпрабаванні з вырабам сыпкага масла. Вынікі гэтых выпрабаванняў быццамбы здавальняючыя. У атрыманым прадукце ёсць 72 прац. уласцівага масла і 28 прац. спарашкаванага малака.

Новы род масла вельмі ўстойлівы на гніццё.

Грозныя з'явы прыроды

Паводкі

Затапленне мясцовасці ў выніку падняцця ўзроўню вады ў рацэ або моры можа быць выклікана рознымі прычынамі. Адной з іх з'яўляецца рэзкае павелічэнне колькасці вады ў рацэ, у выніку раставання снегу, або выпадання вялікіх ападкаў. Раптоўна наступіўшая адліга, якая суправаджаецца да таго-ж выпадзеннем інтэнсіўных ападкаў можа прывесці да катастрафічнага разліву рэк.

Часам паводкі выклікаюцца павышэннем узроўню вады ў рацэ ў выніку загрувашчвання рэчышча лёдам пры ледаходзе. Гэта ў асноўным характэрна для многіх нашых рэк.

У вусцях рэк, якія ўпадаюць у мора, паводкі нярэдка ўзнікаюць пад дзеяннем нагонных вятроў, што выклікаюць павышэнне ўзроўню за кошт затрымкі ў вусці ракі прыцякаючай зверху вады, г. зн. моцны вецер з мора нібы гоніць ваду ў рацэ назад. Паводкі такога тыпу нярэдкія ў Ленінградзе Найбольшая з іх была ў 1824 годзе і другая — у 1924 годзе, калі ўзровень вады ў Неве падымаўся вышэй сярэдняга прыкладна на 4 метры. У 1952 годзе адбылася катастрафічная паводка нагоннага тыпу на марскім узбярэжжы Еўропы, у выніку якой трэцяя частка тэрыторыі Галандыі аказалася залітай вадой.

На марскіх узбярэжжах і астравах паводкі могуць таксама ўзнікнуць пры землетрасеннях або вывяржэннях вулканаў. Пароджаныя пры гэтым хвалі дасягаюць велізарнай вышыні (часам 35 метраў) і валодаюць каласальнай разбуральнай сілай.

Паводкі ў большасці выпадкаў страшэнны сваёй раптоўнасцю, але катастрафічныя іх вынікі могуць быць значна зменшаны пры загадзя прынятых мерах.

На вечары беларускай паэзіі і песні ў Варшаве быў сарганізаваны кірмаш беларускімі выдавецтвамі ў Польшчы.

На здымку: студэнткі беларускай філалогіі і дзеяч Варшаўскага Аддзела БГ-КТ П. Ластаўка прадаюць беларускія календары.

Які госць такая яму і чэсць

Як падаецца руку?

Непрыгожа падаваць руку, памалу, нядбайна ўтыкаючы яе ў руку другой асобы, або ізноў падаваць толькі штыўныя як драты пальцы. Трэба падаць руку адважна, выразна ўсціснуць другую руку, але не надта ізноў моцна і патрасаць рукой другой асобы надта доўга не трэба — гэтак брыдка.

Перш падае руку асоба пажылая малодшай, жанчына мужчыне, прафесар студэнту.

Калі ўваходзім у пакой, дзе ўсе працуюць — то хоць яны і знаёмы аднак не вітаемся, бо падаючы руку, будзем адрываць іх ад працы, а гэтак рабіць — непрыгожа. Хопіць сказаць усім «добры дзень» і прывітацца толькі з асобай да якой маем справу. Калі прыходзім да каго на кватэру, — то перш за ўсіх вітаем гаспадыню хаты.

Жанчына не павінна ўставаць, калі вітаецца з мужчынай, або жанчынай, мала старэйшай ад сябе. Гэта вельмі важнае! Аднак, калі вітаецца з жанчынай значна старэйшай — злёгку прыўстае, а вітаючыся з асобамі пажылымі, або асобамі, якім павінна паказаць асаблівую пашану — тады ўстае.

Калі ўваходзіць у кватэру госць, а ўсе ўжо сядзяць за сталом — гаспадыня павінна ўстаць, калі гэта будзе жанчына, нават хоць малодшая ад яе, а калі мужчына — можа не ўставаць. Мужчына вітаючыся з жанчынай, або нават і з мужчынай — павінен устаць. Не мае абавязку ўставаць толькі тады, калі прыбылы будзе значна малодшы, або блізкі прыяцель.

Калі вітаемся на вуліцы не трэба здымаць рукавіц — гэта ўсе павінны моцна запамятаць.

Далейшыя ўказанні прачытаеце ў наступным нумары.

(бз)

Ад калі людзі голяцца

Галенне мае даволі доўгую гісторыю. У далёкім мінулым, як даказваюць мастацкія творы, (разьба і жывапіс) людзі ведалі як галіцца.

Няма сумнення, што галенне моднае было ўжо ў Рыме.

Мода існуе шмат гадоў, і напэўна вызначала спосаб, як трэба паводзіць сябе на рымскім рынку, так як і сёння акрэслівае гэта варшаўская вуліца.

Сярэдневякоўе прынясло шмат змен у гэтай галіне. Вольныя людзі носяць валасы на галаве, а таксама бараду і вусы. Падданыя мусяць стрыгчы валасы і галіцца. Калі каму-небудзь, з прыпісаных да зямлі, хацелася ўцячы — лёгка яго было распазнаць па астрыжанай галаве.

Спосаб нашэння барады і вусаў вызначала, аднак, заўсёды мода. Напрыклад, коратка прыстрыжаныя бароды ўвёў французскі кароль Францішак I, а так званы «іспанскі» — дынастыя Валезіяў. Белыя парыкі, па-майстэрску ўложаныя вядомымі ў гэтай галіне спецыялістамі, уводзіць таксама французскі кароль — Луі XIV.

Варта прыпомніць, што апрача моды, у справе вусоў і барады, важным быў голас і паасобных рэлігіяў. Некаторыя з сярод іх забаранялі галіцца (напрыклад у артадаксыйных яўрэяў), іншыя прыпаміналі аб абавязку галення (напрыклад у каталіцкага духавенства).

ОРЛЯ

Невялікая сёння, больш падобная на асаду, чым мястэчка, Орля, ляжыць у аддегласці 14 км. на поўднёвы ўсход ад Бельска - Падляскага злучаная з ім шырокім выгодным трактам.

Як паказвае вялікая колькасць знойдзеных прадметаў і каменнай зброі, Орля — гэта відавочна вельмі старая асада. Магчыма, што існавала яна нават і ў дагістарычныя часы, але няма аб гэтым ніякіх звестак.

Першая гістарычная нататка паходзіць з пачатку XVI стагоддзя. Вось у 1529 годзе тагачасны ўладар навакольных маёнткаў—беларускі магнат Богуш Багавітыновіч запісаў у завяшчанні Орлю найстаршай сваёй дачцы Ганне, якая выходзячы замуж за Станіслава Тэнчынскага — сына Івана, прыдворнага маршала, унесла Орлю ў маёмасць свайго мужа разам з іншымі, як пасаг.

Межы маёмасцей Орлі не былі тады яшчэ ўстаноўленыя і гэта з'яўлялася прычынай частых спрэчак з каралевай Бонай, ва ўладанню якой знаходзіўся тады Бельск - Падляскі. Хутка дайшло да таго, што ў гэтыя спрэчкі быў вымушаны ўвайсці сам кароль Зыгмунт I, рэгулюючы іх спецыяльнай пастановай. Пазней мястэчка часта змянала ўладальнікаў аж урэшце, пасля розных судавых працэсаў, сталася ўласнасцю Хрыстафора Радзівіла — вялікага літоўскага гетмана.

У 1622 годзе ў Орлі пабудавана замак, па якім сёння не засталося нават і следу. 17 кастрычніка 1634 года Хрыстафор Радзівіл надаў асадзе гарадское права, заснаваў суд, а таксама кірмашы.

Цяжкім ударам для далейшага развіцця мястэчка быў шведскі «патоп» падчас панавання караля Яна Казіміра. Вось 18 жніўня 1655 года тагочасны ўладар Орлі, усім вядомы беларускі князь Януш Радзівіл перайшоў на бок шведаў. У Орлю прыбыў гарнізон шведскіх войскаў. Аднак слаўныя ў грабежах шведскія жаўнеры выклікалі такое абурэнне сярод насельніцтва мястэчка і яго аколіц, што выбух супроць іх бунт. У барацьбе загінуў завіхільны служка Радзівілаў — падстараста Пшынскі, а таксама цэлы мясцовы шведскі гарнізон і часць прыватных радзівілаўскіх войскаў. Уся арлянская маёмасць, як уласнасць здраднікаў была канфіскавана. Аднак пасля заканчэння польска - шведскай вайны ізноў ім звернута.

Праз цэлае XVII стагоддзе славілася Орля, як асяроддзе пратэстанцкага веравызнання на цэлым Падлясі. Радзівілы — вызнаўцы і пратэктары кальвінскага веравызнання, пабудавалі ў Орлі прыгожы збор, у якім часта адбываліся генеральныя з'езды пратэстантаў з усёй Польшчы і Літвы.

Асабліва важным — найбольш слаўтым быў з'езд у 1644 годзе, старшынёй якога быў сам князь Януш Радзівіл. На гэтым з'ездзе ўстаноўлена была ўмова нарады з кіраўнікамі каталікаў у Торуні, на якую кароль Уладыслаў IV запрасціў пратэстантаў і каталікаў.

Пасля шведскіх войнаў Орля, як цэнтр кальвінскага руху, занепала. Большасць вызнаўцаў гэтага веравызнання была вынішчана, або прымушана прыняць каталіцызм, бо вызнаўцаў гэтага веравызнання лічылася прыхільнікамі здраднікаў Радзівілаў. Ужо ў 1704 годзе пры тутэйшым зборы не было сталага пастара і толькі час-ад-часу прыязджаў туды падляскі канслер. Адсюль і паўстае вострае праследаванне кальвіністаў з боку каталіцкага духавенства. Дайшло да таго, што калі ў 1726 годзе павешана ў мясцовым зборы новы звон — то тагочасны Лодзкі епіскап загадаў адклікаць збор і забраць звон. Яшчэ ў 1732 годзе мясцовы збор знаходзіўся ва ўладанні кальвінаў, аднак потым перайшоў на ўласнасць мясцовых яўрэяў, якія перарабілі яго на сінагогу.

Легенда гаворыць, што даўно кальвінскі збор быў куплены ад Радзівіла за 10.000 грашакоў. Яўрэі доўга дакучалі жонцы Радзівіла, імкнуліся адкупіць ад яе даўно ўжо пусты збор. Нарэшце, каб адчапіцца ад іх, Радзівілава згадзілася прадаць непатрэбны ёй збор, пры ўмове, што яны праз гадзіну прынясуць 10.000 грошай самымі грашакамі. Невядома, якім спосабам яўрэі выканалі гэтую вельмі цяжкую задачу, грашакі сабралі і збор перайшоў у іх уладанне. Перарабілі, яго на сінагогу. У 1775 годзе ў Орлі было 90 дамоў.

У XIX стагоддзі Орля, як пасаг дачкі Радзівіла, перайшла ва ўладанне князя Вітгенштэйнаў. У 1878 годзе налічвала 2.351 жыхароў, а перад II сусветнай вайной — 3.500 жыхароў.

У гісторыі рабочага руху, між першай а другой сусветнымі войнамі, Орля з'яўлялася цэнтрам дзейнасці Комуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

Падчас II сусветнай вайны большасць жыхароў Орлі была так вынішчана гітлераўскімі захопнікамі, што мястэчка занепала да ролі звычайнай вясковай асады.

ЯКУБ АНТАНЮК

У III гадавіну

10 сакавіка г. г. Беларускі жаночы мастацкі калектыў з Гарадка адзначаў трэцюю гадавіну свайго існавання.

За працу ў галіне развіцця беларускай культуры Прэзідыум Галоўнага Праўлення БГ-КТ узнагародзіла ўдзельнікаў калектыву грашовымі і кніжнымі ўзнагародамі.

Гарадоцкія жанчыны не спыніліся на дагэтуляшніх сваіх дасягненнях. 22 красавіка г. г. пастанавілі яны даць канцэрт для жыхароў Гарадка — паказаць сваё 220 выступленне.

Прыступілі ўжо да падрыхтоўкі новага рэпертуару песні, танцаў, а таксама беларускай п'есы пад загалоўкам «На вёсцы».

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

ЕСЦЬ ВЫХАД

Дрэва з'яўляецца каштоўнай сыравінай для нашай прамысловасці. Запатрабаванне на драўніну ўзрастае. А мы добра ведаем, як нашы лясы, дзякуючы «планавай» гаспадарцы, катастрафальна паменшыліся.

Але ёсць яшчэ выхад з гэтага цяжкага становішча. У Беластоцкім ваяводстве ёсць шмат аблогаў, якія можна выкарыстаць пад насаджэнне лесу.

Ля шасэ Беласток — Бельск знаходзіцца вялікая вёска Рыбалы, у якой ёсць і грамадская рада. Але яна хіба не хоча заўважыць гэтага, што зараз непадалёк вёскі Паўлы, ёсць многа аблогаў, на якіх дзе-ні-дзе расце толькі ялавец ды сасна. Тут час - ад-часу жыхары Рыбалаў пасуць авечкі і іншую жывёліну.

А чаму-б не насадзіць гэтыя аблогі лесам. У будучым быў-бы лес, была-б большая выгада для сваіх дзяцей і ўнукаў.

(ск)
Бельск

Як найхутчэй перакласіфікаваць зямлю

Дарагая рэдакцыя! Звяртаюся да цябе ў вельмі нам, гаспадарам, важнай справе.

Для нас вельмі цяжка з абавязковымі пастаўкамі — яны на нашыя магчымасці надта вялікія. Зямля ў нас не вельмі ўжо так і ўраджайная, як гэта напісана ў класіфікацыйных спісах. Нам улічана многа земляў непрыдатных да апрацоўкі.

У 1956 годзе звярталіся ў Ваяводскае Праўленне сельскай гаспадаркі з просьбай, каб нанава перакласіфікаваць зямлю нашай ГРН. Сказалі чакаць сваёй чаргі — а, як доўга чакаць — невядома.

Чытач з ГРН —
Юшкаў Груд.
Беластоцкі павет

Як доўга яшчэ будуць піць?

Было гэта ў Нарве (Гайнаўскі павет) 19 сакавіка 1957 года. Так каля 16-гадзіны зайшоў я ў рэстаран з'есці абед.

Пры адным са столікаў сядзела досыць вялікая кампанія, сярод якіх асабліва двух вылучалася сваімі піяцкімі паводзінамі.

Штохвіліну, ад удараў рукой у стол, падскаквалі пустыя бутэлькі, пасля водкі, шклянкі і чуліся больш - менш наступныя словы: — Я сельгаскааператыва не дам развязаць, я целам і душой звязаны з сельгаскааператывам, толькі ворагі разбіваюць нам кааператыў і г. д. Мужчына то ў стол, то ў свае грудзі біў кулаком аж гук ішоў ды ізноў паўтараліся тыя самыя словы: «я і сельгаскааператыў». За гэтым абстайваў і другі п'яніца. Зацікавілі мяне гэтыя «прыхільнікі» сельгаскааператываў і я пастанавіў пазнаць іх бліжэй.

Аказалася, што адзін, Васіль Садоўскі — старшыня сельгаскааператыва ў вёсцы Макаўка каля Нарвы, а другі — гэта Мікола Грыц — брыгадзір гэтага-ж сельгаскааператыва.

* * *

Да восені 1956 г. у Макаўцы існаваў сельгаскааператыў. Оба «правадыры» — Садоўскі і Грыц ад самага пачатку былі членамі яго праўлення. Распараджаліся як шэрыя гусі, пілі і чаго не натварылі. Мабыць і не за свае грошы. Міліцыя ў Нарве і наогул людзі ў Макаўцы і Нарве нямала наглядзеліся на іх хуліганскія ўчынкі. Так напрыклад голасна гаворыцца, што Садоўскі патаемна прадаў дошкі і цэмент падрыхтаваны на пабудову аборы. Было і так, што Садоўскі своечасова ўзяў 17 тысяч злоты ў банку і потым тры дні не вяртаўся дахаты і г.д. і г.д.

Грыца выкінулі ўжо даўно з партыі. Не адзін раз сядзеў у міліцыі за авантуры, якія тварыў у рэстаране — аднак нічога не памагло. Піў і п'е. П'юць разам з Садоўскім.

«Абаронцы» ідэі сельгаскааператываў амаль штодзень запаўняюць Нарву і Макаўку сваімі піяцкімі напевамі і крыкамі ў якіх «славяць» кааператыў.

Ці іх голас дойдзе калі-небудзь да адпаведных улад?

(А. О.)

Сялянам мясцовасці Цэшніген у Баварыі не дадзена дазволу на тое, каб дастаўляць малако ў выбраны імі пункт. У выніку таго, ў знак пратэста вылілі яны 200 літраў малака ў канаву.

На здымку: сяляне на вуліцы Штутгарта выліваюць малако.

Есць каму спяваць

Калі пабываеш у Крушынянах (Сакольскі павет) на забаве заўсёды вывязеш адтуль мілае ўражанне аб моладзі. Заўсёды прыходзіцца захапляцца песнямі, бо вельмі прыгожа спяваюць Крушынянаўскія хлопцы і дзяўчаты. Запявааламі найчасцей бываюць Ніна Бобко, Ніна Верабей і Вацлаў Шуткевіч Данута Патэльская, Галіна Байсіцкая, Валя Патэльская, Ліда Наумовіч і настаўніца Валя Казак — таксама прыгожа спяваюць Але гэта яшчэ не ўсе, бо ўсіх немагчыма пералічыць. Ёсць і свой гармонік.

Як бачым у Крушынянах ёсць добрыя сілы для ўтварэння харавога гуртка, які пасля адпаведнай падрыхтовачнай працы мог-бы выступаць са сваі... рэпертуарам не толькі ў вёсках але і ў мястэчках Беласточчыны. Гэты гурток мог-бы паспяхова спаборнічаць з Гарадоцкім жаночым хорам.

А можа настаўніца, Валя Казак падумае і паможа моладзі з Крушынян сарганізаваць мастацкі гурток. (мх)

Чым-жа яна цікавіцца?

Грамадская бібліятэка ў Нараўцы, Гайнаўскі павет, — гэта невялікая бібліятэка. Аднак вельмі ахвотна наведваюць яе жыхары пасёлка і аколіцы. Есць у ёй крыху і беларускіх кніжак (каля 25 томаў).

Вядома, беларускія кніжкі людзі не вельмі так чыталі — не былі прызвычаены да іх, раней ніколі не сустракаліся з імі.

Яшчэ восенню 1956 г. загадчыца бібліятэкі Ліда Бяляўская наладзіла некалькі вечароў галоснага чытання кніжкі. На такія вечары прыходзіла шмат (як не дзіўна!) пераважна старэйшых людзей. Бяляўская прачытала ім, між іншымі, некалькі ўрыўкаў з беларускіх аповесцей і раманаў. Зацікавіла гэта людзей — адчулі прыгожасць сваёй уласнай мовы. На выніку не давялося доўга чакаць. Цяпер, напрыклад, Іван Косьмін (з 1894 г.) ці Лука Крышэнь (з 1900 г.) часам чытаюць нават больш беларускіх кніжак чым іншых.

Пераглядаючы спіскі чытачоў бібліятэкі міжвольна здзіўляешся: дарослая моладзь Нараўкі зусім мала чытае кніжкі! Тады, чым-жа яна цікавіцца?

(С. Я)

Няма беларускіх кніжак

У Семятыцкім павеце, у школьных бібліятэках яшчэ дагэтуль няма ніводнай беларускай кніжкі. А дзеці вывучаючыя беларускую мову ўжо колькі часу чакаюць на іх.

Калі-ж нарэшце атрымаюць яны з Аддзела асветы патрэбную ім літаратуру. У іншых паветах справа гэтая ўжо ўладжана, а чаму ў Семятыцкім не?

М. Х.

* * *

«У нашай вёсцы нядаўна была заложана бібліятэка. А беларускіх кніжак па літаратуры ды й іншых, наша бібліятэка не мае. Беларускімі кніжкамі напэўна зацікавіліся-б і чыталі жыхары нашай вёскі».

Так між іншым, піша ў сваім пісьме ў рэдакцыю грам. Боўтрык з вёскі Боўтрыкі ў Беластоцкім павеце.

Са свайго боку рэдакцыя на гэты факт звяртае ўвагу Ваяводскай бібліятэкі ў Беластоку.

вл.

І я не буду курыць

Прачытаўшы артыкул «Хочаш закурыць — пачакай... перш прачытай», застанавіўся ці сапраўды чалавек не мае моцнай волі і мусіць заўсёды трымацца за папяросу, калі яна яму не дае ніякай карысці, а наадварот дрэнна адбіваецца на здароўі, а калі ўзяцца за абрахунак, то пераканаемся, колькі грошай аддаецца на гэтую беспатрэбную рэч і калі-б так ужо зламыць усе гэтыя грошы, то можна было-б купіць не адну рэч, часта прыдатную ў жыцці. І так разважыўшы я ўзяў на сябе такі абавязак, што ніколі ні вазьмуся за папяросу і не буду яе смактаць як цукерку. Аб гэтым рашыў паведаміць рэдакцыю. Хачу, каб і другія бралі прыклад.

ЛЯШЭЎСКІ МІКОЛА
Беласток

Ці ведаеце, што...

■ У гэтым годзе ў Семятыцкім павеце будзе электрыфікавана 13 вёсак.

Цэны на рынку ў Беластоку 27 сакавіка 1957 года

	злоты
жыта за 100 кг.	280 — 300
авёс за 100 кг.	330 — 340
пшаніца за 100 кг.	380 — 400
бульба за 100 кг.	85 — 90
цыбуля за 1 кг.	7 — 8
морква за 1 кг.	1,80 — 2
гарох за 1 кг.	4 — 5
фасоля за 1 кг.	6 — 7
проса за 1 кг.	5 — 6
курыца 1 штука	40 — 45
яйкаў 1 пара	2,30 — 2,40
свініна за 1 кг.	27 — 28
саланіна за 1 кг.	30
1 літр малака	2,80 — 3
1 літр смятаны	15 — 18

Малым сябрам

Падабаецца Беларускі Каляндар

Дарагая рэдакцыя, праўду кажучы, нам вельмі спадабаліся Вашыя каляндарыкі. У іх ёсць розныя павучэнні на кожны дзень нам патрэбны. Так, што яны моцна нас зацікавілі, і мы ўсе сабе пакуплялі. Апрача таго, узялі па некалькі штук, панеслі распрадаваць па вёсках і ўжо амаль усе прадалі.

Дарагая рэдакцыя, мы хочам, каб вы надрукавалі яшчэ якія кніжачкі.

А цяпер: што-б мы хацелі бачыць у дзіцячай газеце. А вось, дарагая рэдакцыя! Цікавяць нас найбольш апавяданні, вусная народная творчасць як: казкі і іншыя творы, сатыра, таксама і здарэнні праўдзівыя. Што - небудзь аб вясне, аб нашай роднай краіне, аб нашай мясцовасці.

Любім вершы і паэмы.

Гэта і хацелі-б бачыць у сваёй дзіцячай газеце.

Ад імя вучняў школы
ЯНКА БАРШЧЭЎСКІ
ў Рыбаках

АД РЭДАКЦЫІ:

Паведамляем усіх дзетак: ужо з наступным нумарам «Нівы» атрымаеце першы нумар «Зоркі».

«Ніва» памагла.

Чаму гэтым ніхто не цікавіцца ў Бельску

Пад такім загалоўкам у 4 (48) нумары «Нівы» была надрукавана інфармацыя аб тым, што ніхто не дбае аб эстэтыку мястэчка Бельска.

У адказ на нашу крытыку Прэзідыум ПРН у Бельску паведамляе: «пасля надрукавання інфармацыі ў «Ніве» пад загалоўкам «Чаму гэтым ніхто не цікавіцца ў Бельску» Прэзідыум ПРН даў загад для Прэзідыума ГРН, каб навесці парадак на плацах Бельска, звярнуць асаблівую ўвагу на эстэтыку горада».

Спадзяемся, што горад зменіць свой выгляд.

Сялянскія клопаты

У адказ на наш крытычны артыкул пад загалоўкам «Сялянскія клопаты» 7 (51) нумара «Нівы» у якім гаварылася аб тым, што яшчэ да гэтуль не закончаная электрыфікацыя вёскі Трасцянка і што жыхары яе, памінаючы Гайнаўку, не маюць права нідзе прадаваць мяса Прэзідыум ПРН у Гайнаўцы даў нам наступны адказ: «вёску Трасцянку ў 1957 годзе не ўлічана ў план электрыфікацыі, таму што нехапае фонду і па прычыне абмежаванай колькасці будаўнічых матэрыялаў нельга дадаткова выканаць гэтыя работы. У наступных гадах электрыфікацыя будзе праведзена, але пры ўмове, што жыхары Трасцянкі самаападаткуюць, так як гэта зрабілі жыхары Чаромхі.

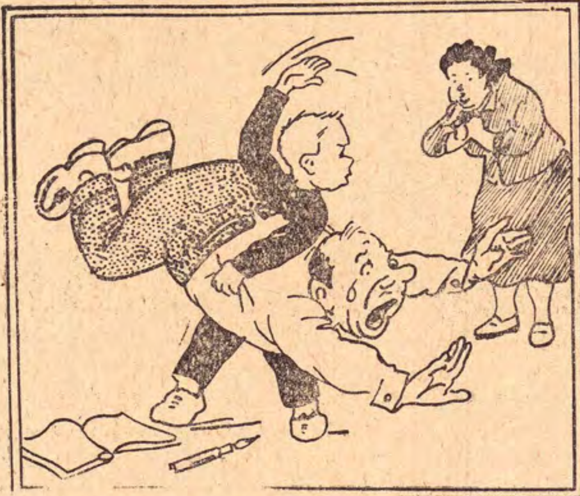
Адносна продажы мяса ў другіх гарадах акрамя Гайнаўкі, павятовы ўпоўнаважаны Міністэрства закупак выступіць з прапановай да Прэзідыума ВРН у Беластоку, каб Трасцянка атрымала дазвол прадаваць мяса ў Беластоку.

Аб гэтым будзе павядомлена Грамадская рада парадова ў Трасцянцы.

М. Х.

Плады адукацыі

— Што здарылася?
— Ізноў бацька мне ўрокаў не падрыхтаваў.
(Кракадзіл)

Міс Беластока

Толькі ўвайшоў я ў хату, а жонка ўжо пытае мяне: — Ці ведаеш, што патрэбнае для таго, каб заняць першае месца ў конкурсе на «Міс Беластока»?

Сустрэўшыся з маім гнеўным позіркам, перможна заявіла: — Норма Сыкес з Манчэстэра — як піша «Беластоцкая газета» — мае ў бюсце 104 см, а я 175.

— Можаш паспрабаваць шчасця ў міліцыі, паводле ўзросту падыходзіш — пацешыў я жонку і спытаў ці гатовы абел.

— Перакусі што-небудзь, сёння не мела грошай на абед, бо пашыла сабе новы купальны касцюм — адказала.

— З глузду з'ехала, у сакавіку-ж ніхто не купаецца — крыкнуў я, але жонка не звяртаючы ўвагі на мае словы выйшла з пакоя.

Пачаў я шнырыць, каб знайсці што-небудзь з'есці, аж-но тут, неспадзявана, уваходзіць мая жонка ў купальным касцюме.

Кінуліся ў вочы яркія, чырвоныя макавыя кветкі на фоне чорнага атласу.

— Скажы, вазьму я прыз на конкурсе? — спытала жонка, выкручваючыся перада мной.

— На сельскагаспадарчай выстаўцы табе-б прызналі-б першае месца, — сказаў я паглядзеўшы на яе тушу.

— Глупствы гаворыш, мужчыны любяць абцякальныя формы, — упэўнена заявіла жонка.

— Так, але ў цябе ўжо формы ўцякальныя...

— Ты нічога не разумееш, — і стаўшы з выцягнутымі рукамі, быццам-бы яна толькі што птушку з іх выпусціла, — спытала:

— Як думаеш, такі здымак будзе эфектны?

— Як будзеш трымаць у руках не голуба, а індзюка — тады й эфект будзе.

— Як хочаш, а я сёння падаю сваю кандыдатуру.

— Можаш падаваць, у нас, у Беластоку, шмат чаго смешнага робіцца.

Між намі кажучы, у яркім, купальным касцюме жонка кідаецца ў вочы, лініі ў яе такія выразныя, ці-ж можна ручацца за густ членаў журы?

Чым чорт не жартуе, дзякуючы жонцы і я буду вядомым у нашым горадзе.

Дзядзька Лявонь

ДАПАМАГЛА

(З мінулага)

У кірмашовы дзень Цыпрук наладаваўшы воз, разам з жонкай паехаў у горад. У горадзе заехалі да знаёмага Бэркі - балагола, і распрогшы кабылу пайшлі на кірмаш.

Праходзячы па плошчы, дзе ўзвышаўся помнік цару Аляксандру II, Цыпрук у здзіўленні спыніўся, паскроб па патыліцы.

— Глядзі, Агата, што гэта за пудзіла? Ну і дзіўнае, бадай яго заела гразь!

І тут нечакана на яго плячо лягла цяжкая рука гарадавога.

— А ну, галубок, паўтары, што ты сказаў, — грозным голасам прамовіў чын. — Пойдзем са мной.

— Мой паночку, мой даражэнькі, — заступілася Агата, каб дапамагчы мужу ў бядзе, — не зважайце на гэтага дурня. Ён-жа дурны як бот. Я-ж і сама колькі разоў яму гаварыла, каб не чапаў усякай дрэні.

А. Тр.

Не мае права

Дзяўчына ў краме залатых рэчаў да кліента

— Купіце, пане, гэты прыгожы нашыйнік для асобы, якую вы любіце.

— Не, — адказвае кліент. — Так рабіць мне не можна, бо я жанаты.

Ж. Д.

Высокая заплата

Селяніну забалеў зуб. Пайшоў ён да фельчарадантыстага. Пасля аперацыі пытаецца:

— Колькі вам, пане, заплаціць за зуб?

— 15 злоты.

— Больш пяцёркі не дам, а калі мала, дык можаце ізноў уставіць зуб на старое месца. Жартачкі, за адзін зуб ды 15 злоты! Ды я вам за залатоўку ўсе зубы павырываю, — ні аднюсенькі не застанецца.

Я. З.

У судзе

— Калі вы нарадзіліся?

— Не ведаю дакладна, пане суддзя. Гэта было даўно, гадоў 30—40 таму назад, калі мая нябожчыца маці жыла.

Т. Б.

Падзяка

Чалавек спяшае на цягнік. Спатыкае незнаёмага і пытае:

— Выбачайце, пане, якая гадзіна?

— Пяць мінут пасля шостай.

— А каб табе язык спух! Спазніўся на цягнік.

А. М.

Без надпісу

Вечарком за рэчкаю...

Вечарком за рэчкаю, эх!
Вечарком за рэчкаю
Песенька гучыць,
Эх, ды выйду,
Выйду я на ганачак, (2)
Маці, не крычы,
Эх, ды, маці, не крычы!

Мілага прыгожага, эх!
Мілага прыгожага
Успамінаю я,
Эх, ды пра яго і
Пра яго і складзена (2)
Песенька мая,
Эх, ды песенька мая.

Дзяўчыну не кінуў ён, эх!
Дзяўчыну не кінуў ён,
Хоць і сам бядняк,
Эх, ды ён паехаў,
Ён паехаў восенню (2)
У горад на рабфак,
Эх, у горад на рабфак

А ўчора з горада, эх!
А ўчора з горада
Ліст ён мне прыслаў,
Эх, пры развітанні,
Што пры развітанні (2)
Мілай абяцаў,
Эх, ды мілай абяцаў.

ПАДУМАЙ І АДКАЖЫ

Хто такі Кастусь Каліноўскі, калі ён жыў і што рабіў?

Хто такі Францішак Багушэвіч і калі ён нарадзіўся?

Хто такі Францішак Скарына і калі ён памёр?

Сярод тых, якія да 10 красавіка г. г. прышлюць правільныя адказы — будзе разыграна 10 кніжных узнагарод.

Развязка адгаданкі з 9 нумара „Нівы"

Развязка: Надзя, Ізыдар, Васіль, Андрэй, — «Ніва».

Кніжныя ўзнагароды атрымалі: 1) Васіль Сухач — Харошча, Беластоцкае ваяводства, 2) Міхась Пракапчук — Свідзялоўка, Беластоцкае ваяводства, 3) Валя Кандрацюк—Н. Гайнаўка, Беластоцкае ваяводства, 4) Н. Палунічаў — БССР (Мінск), 5) Мар'ян Свехоўскі — Бліжняе Прадмесце, Келецкае ваяводства, 6) Андрэй Беразоўскі — Шчытна, Ольштынскае ваяводства, 7) Аляксандр Курыла — Крынкі, Беластоцкае ваяводства, 8) Нікадым Семятоўскі — Сакалец, Вроцлаўскае ваяводства, 9) Мечыслаў Болтрык — Смольня, Беластоцкае ваяводства, 10) Ірына Міранюк — Дэніскі, Беластоцкае ваяводства.

АГАФОН АБРОТКА ЦЕШЫЦЦА

Пры століку сакратар —
Рэдакцыйны гаспадар;
Пры рабоце надта шчэры,
Мерыць меркаю паперы.

Рух якісь у журналістаў,
Шмат ідзе паперы чыстай.
Усе стараюцца. Хутчэй
Нешта пішуць для дзяцей.

Сядзіць Агафон з галоўным,
Гаворыць як роўны з роўным
Усё Абротка распытаўся,
Падзякваў, развітаўся.

Цешыцца, гаворыць: — Дзеці,
Хутка «Зорка» нам засвеціць,
Дзецям гарадскім, вясковым
Будзе свяціць родным словам.

ПРЫКАЗКІ і ПРЫМАЎКІ

Ад чорта крыж маеш, а од ліхога чалавека, нічога.

Ен не чуе як сказаць дай! а як на! — нібось, пачуе.

Не ўсякай чутцы вер.

Хто чужога не шануе, свайго мець не будзе.

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

Орган Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Адрас рэдакцыі гор. Беласток, вул. Маніфесту Ліпцовага 25, тэл. 25 89 Умовы падпіска на 3 месяцы — 7 зл. 20 гр., 6 месяцаў — 14 зл. 40 гр., на год — 28 зл. 80 гр. Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 Падпіску прымаюць усе паштовыя ўстановы, пісьманосцы, Выдавецтва РСВ «Праса». Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку. Т-10